Christian Winther

Episode af et familieliv

Bibliotek 1800

Christian Winther

Episode af et familieliv

eBibliotek 1800

2024

1

Grevens elegante, velbesatte taffel og ivrige politiske samtaler holdt det talrige og af mange forskellige slags mennesker sammensatte selskab længe ved bordet. Den klare efterårssol, der sendte sine stråler ind i den store sal, de varme samtaler, der drejede sig om en almindelig, vigtig og stor interesse, den blinkende vin og andre lige så stærke motiver havde sat alles hjerter i bevægelse; rundt om så man tindrende øjne, blussende kinder, der knap lod sig køle af de sagte vindpust, som fra den efterårlige, mørkeblå himmel trængte sig ind gennem de åbentstående balkonvinduer, og legede med de lange musselinsgardiner.

Fjendens ankomst midt i sommeren og hovedstadens belejring, der indtraf på en tid, da de fleste anselige familier søgte adspredelse dels på egne, dels på venners landsteder, havde udelukket et stort antal fra deres hjem i byen, og for disse var det et stort held på grevens slot at have fundet beskyttelse og ved hans bord den gæstfrieste modtagelse. Formiddagen havde bragt efterretninger om hovedstadens kapitulation; og de dermed forbundne tab for landet, den krigserklæring, som naturligt måtte følge heraf, den frygt og tryghed, den sorg og glæde, som man følte for tabte og ikketabte, venner og slægtninge, – alt havde bragt det talrige bordselskabs stemning til betydelig højde, og sessionen ville have varet længere, hvis ej den ædle vært tilsidst, ved at skyde sin stol tilbage til tjeneren, havde givet tegn til at hæve den.

Man strømmede ud til forskellige sider; nogle for at drikke kaffe og fortsætte samtalen i det fælles selskabsværelse; andre for at nyde den levantiske drik og middagsrolighed i de mange slags pavilloner i den vidtløftige have, der, lejret ned ad højderne, i forening med to små søer og en skov omgav det knejsende gotiske slot.

Felix, en ung kobberstikker, hilste til højre og venstre, stillede sig derpå ind i ét af de dybe vinduer i spisesalen, og så med smilende ansigt ud over den dejlige egn, der med spor af dette års rige fylde lå udbredt for ham i septembermåneds stærke og farverige belysning. Lige for ham lå sletten, gennemskåret af hække og agerland; til højre ragede det spidse kirketårn af den til herregården hørende landsby frem bag et krat, og til venstre glimtede en købstads tårne og røde huse bag en lille å, der som et fint blåt bånd snoede sig gennem den mørkegrønne eng. Dog var det nok ikke så meget alle disse naturskønheder, der denne gang lokkede smil på den unge kunstners læber, som snarere indvortes bevægelser, og det sådanne, at hans ansigt derved erholdt et ganske særegent udtryk af inderligt selvbehag.

"Kan du ikke," tænkte han, "være tilfreds med dig selv, Felix? Har du ikke i dag vist sjælden kraft, selvbeherskelse og færdighed i den fine verdenstone? Var din samtale med frøken Melting ikke utvungen, morsom uden fortrolighed, snild og vittig uden anstød? Kan du nægte, at dette glæder dig inderligt, og at du venter dog måske, trods alle indvortes og udvortes hindringer, med tiden at kunne sejre og nå et mål? Og tillige, er du vel gået videre, end du selv har villet, har du ikke desuagtet endnu stedse bevaret dig et smukt tilbagetog? Og alt dette vovede og udførte du lige over for *hende*, – hende, som du

engang elskede, hvis nu så kolde ansigt mangen gang strålede, når hun blot så dig, når du sendte hende et blik, når du talte til hende? Ak – skulle der endnu i denne barm leve nogen kærlighed til hende; er ikke hver gnist slukket ved hendes tilintetgørende blik, ved hendes kolde forstandighed? Skulle man ikke næsten tro det! Du ville vel ellers ikke med så megen iver hovere over en måske indbildt sejr!"

I det samme faldt hans blik på landsbyen og det beskedne kirketårn.

"Min gamle ven, præsten, og hans syge søster venter mig jo rigtignok i eftermiddag, jeg har jo lovet dem at komme, jeg ved, det trøster dem, at se mig i deres kreds, at høre alle hine vigtige nyheder; men – jeg er alt for lykkelig, alt for eksalteret til at kunne nedstemme mig til en rolighed i sindet, der passer sig for disse gamle, svage og – jeg må selv tilstå det – mindre interessante folk. Jeg må nu, som altid, nyde min glæde alene."

Han vendte sig ved disse ord lidt til siden, støttede sig på den anden arm, kastede et blik udover havens trætoppe, og øjnede købstaden. En heftigere rødme fo'r over hans ansigt, han strøg hastigt håret fra panden, og smilede med velbehag, idet hans hjerte bankede hurtigere.

"Også *hun* venter dig måske med længsel, du tør tilstå dig selv, du tror, hun tilbeder dig, det yndige barn, uagtet al drillen! og hvor elskelig er hun ikke, den uforlignelige – men dog" – han henfaldt i tavse betragtninger, og lod sin ånd urolig, men saligt drømmende svæve fra det ene billede til det andet.

Da blev han pludseligt vakt af sine drømmerier ved nogle hviskende stemmer, der lod sig høre i det andet eller tredje fag fra ham, og hvilke, som det går, når man hviskende vil

diskutere, lidt efter lidt gik over til en lydeligere tale. Dog ville den unge mand næppe have forstået, hvad der blev sagt, hvis ikke naturen havde begavet ham med en næsten utrolig fin hørelse, hvilken nysgerrigheden nu skærpede, især da han hørte nogle udeladelser, der, som det lod, angik ham selv, og, idet de ikke just skabte de behageligste følelser i hans bryst, drog ham lidt ned fra den selvtilfredsheds himmel, hvori han svævede. Det var en blondhåret og meget ung kone, fyldig, men bevægelig, med en ægte græsk profil, men med et koldt og næsten frastødende udtryk i de forresten dejlige blå øjne, som talte med sin mand, en ung advokat. Med hendes lille figur, kulden i hendes ansigts udtryk og heftigheden og påståeligheden i forfægtelsen af meninger kontrasterede påfaldende ægteherrens store, sorte, ildfulde øjne og roligheden i den måde, hvorpå han forstod at bestride eller undvige sin gemalindes angreb og påstande.

"Nej, kære Antonie! Du gør ham dog vist uret! Så slet er han dog nok ikke, som du gerne ville få mig til at tro!"

"Jo, kære Charles! så slet og ikke bedre er han just, som du ikke vil tro!" svarede damen parodierende. "Så du ikke for eksempel i dag ved bordet, med hvilken fade vigtighed han opførte sig? hvor kække og udfordrende ethvert af hans blikke blev efter hvert glas vin, han tømte? *Beskeden*, siger du? – hvis du kendte ham så nøje som jeg, så ville du have bemærket, hvor skrupuløs omhyggelig han er for at nedsætte sin egen person, hvor overdreven beskedent han taler om sig selv og sine arbejder, at man måtte være meget uerfaren i verden, om man ikke bag denne maste øjnede den småligste forfængelighed! Og hvad skal så denne hans affekterede varme og opmærksomhed

for frøken Melting betyde? Tror du, han har nogen alvorlig hensigt, så tager du mærkeligt fejl. Det smigrer ham kun at tiltrække sig denne fornemme og dejlige piges opmærksomhed, hvilket jo rigtignok, som du har set, på en måde lykkes ham; thi han besidder – det har jeg altid sagt – underligt nok, en sådan egenskab, der har lighed med klapperslangens natur!"

"Nu er den gode madame alt for slem!" sagde advokat Friland smilende, og truede hende med fingeren.

"Ikke så slem, som jeg egentlig burde være! Jeg hader disse cavalierer, der allevegne bærer deres hjerte til torvs. En sådan er han. Jeg ved med bestemthed, at han i byen også gør kur til sin husværtinde, som skal være en meget net og skikkelig person, velhavende og af anstændig familie. Hun er forresten ret køn, men ser meget flegmatisk ud! Hun må være meget ældre end han!"

"Hvorfra kender du dog hende?" spurgte Friland.

"Å, hun handler med porcelæn, og jeg har købt adskilligt hos hende."

"Ah, således!" vedblev advokaten med et sarkastisk smil, "du plejer dog ellers at købe slige sager hos – –"

"Jeg køber, hvor det behager mig," svarede fruen og fortsatte: "Naboer og genboer har glædet sig ved at bemærke et meget idyllisk forhold mellem de to."

"Virkelig?" lo advokaten.

"Desuden," vedblev fruen uden at standse, "hvad hjælper det ham vel nu, om han også sætter den smukke unge uerfarne nok så mange griller i hovedet? Man siger jo, at hun, så ung hun er, har en begunstiget bejler. Og var dette end ikke tilfældet, ville da vel hendes formynder og onkel, den gamle gehejmeråd

Melting, tillade en forbindelse med et menneske, om hvem man ikke ved andet, end at han er og hedder herr Felix?"

"Ja, med hensyn til hans herkomst kan du for så vidt have ret, *ma chère*! Du må jo vide bedre besked derom end enhver anden, da han er opdraget i sine forældres hus; men mig synes dog, du gør ham lidt uret, når du, ved at vurdere ham selv, slet ikke bringer hans smukke talent i anslag?"

"Talent!" lo den unge frue i en hånlig tone, "ja, hvis han havde været eller ville være flittig, kunne han måske arbejde sig frem til at blive en tålelig kopiermaskine for andres mesterværker; men ikke engang dette vil han nogensinde nå, for han er så doven, så doven – ak, jeg kender ham nok! Og nu hans egne kompositioner! Folk siger jo rigtignok, at ideerne er ret gode, ja endogså nye, og anlægget tåleligt; men er udførelsen ikke altid så overdreven flygtig, for ikke at sige skødesløs? og mangler ikke alt hans arbejde i den grad, hvad man kalder studium, at hvert blad snarere bærer præg af hastværk og lede, end af udholdende og tålmodigt arbejde!"

Damen havde talt hurtigt og heftigt, og måtte puste lidt, hvorved en pause opstod i samtalen, en sådan, som plejer at antyde en lille forstemning mellem personer, hvoraf i det mindste den ene vil undgå modsigelse og strid.

"Du sagde før," begyndte advokaten, "at man ikke vidste noget om hans herkomst; har din fader da aldrig fortalt noget desangående?"

"Jeg har aldrig spurgt ham derom," svarede fruen med en stemme, der syntes at ville skjule en indvortes bevægelse, "formodentlig fordi han interesserede mig for lidt. Da jeg var et lille barn, kom han i min faders hus, hvor, som du ved, mange

andre unge mennesker blev undervist og opdraget. Det eneste, der dengang var mig og mine søstre vigtigt, var at få den nye husfælle at se, om han var smuk eller styg, kedelig eller morsom, –"

"Fandt du herr Felix smuk eller styg, kedelig eller morsom?" faldt advokaten sin kone i talen.

Uden at svare herpå vedblev hun med alvorligt ansigt: "Siden, da jeg voksede til, forstod jeg ret godt, at det ikke kunne nytte at spørge min fader om en ting, som han ikke af sig selv havde meddelt os, og deraf kommer denne min uvidenhed. Måske ikke engang mine forældre vidste ret besked! Der var en periode," tilføjede hun efter et øjebliks tavshed, "da han var ret vakker, ret brav; – men han har forandret sig!"

"Hør, sig mig dog, Antonie!" sagde advokaten med ét, idet han kyssede begge hendes atlaskhvide hænder, og som om noget ganske nyt faldt ham ind, "hvilken af dine talrige veninder har givet dig denne lille, forslidte ring, som du altid bærer på din venstre hånd? Du har jo dog fortalt mig alle øjne souvenirers historie?"

"Ved du hvad, Charles!" svarede den unge kone med alvorlig, dyb stemme og undertrykt bevægelse, "det lader til, du taber din hukommelse; har du ikke én gang for alle tilladt mig at bære netop denne ring, uden at aflægge min strenge herr gemal regnskab for den?"

"Ja, jeg tænkte kun ikke," – begyndte Friland godmodigt.

"Jeg håber, Charles! du tænker intet andet, end hvad der kan bestå med de gode tanker, jeg ved, du både kan og bør have om mig!"

Den unge advokat tvang sig til en latter, omfavnede sin lidt modstræbende kone, og trykkede på hendes læber et kys, der således kom til at genlyde temmelig højt i den nu af tjenerne forladte spisesal. En uvilkårlig ubetvingelig bevægelse af Felix forrådte hans nærværelse. Den korte, pludselige tavshed, som nu indtrådte, blev afbrudt, ikke af manden, men af fruen, der i en vel vedligeholdt, ligegyldig tone spurgte sin mand: "Du går til købstaden i eftermiddag?"

"Ja," svarede advokaten, i det han tog en brevtaske frem og bladede i nogle papirer, "jeg var alt før hovedstadens spærring på spor efter en forbryder af en ganske egen slags. Tidens uro og mange andre omstændigheder havde standset mine undersøgelser, der også egentlig har ført mig herhid i denne egn, da jeg just for et par dage siden af en hændelse igen fandt det tabte spor. Det var såmæn inde hos den tykke bager, ham, der har den lille nydelige plejedatter, som du holder så meget af. Nu agter jeg, ifølge min pligt, når jeg atter indtræder i mine funktioner, overensstemmende med min instruks at forfølge sagen. Det er egentlig gehejmeråd Melting, som har givet mig det hele hverv."

"Å, lad det hellere være," sagde den unge kone kælende og med den hos fruentimmer så let vakte medlidenhedsfølelse, "er det noget *meget* slemt?"

"*Meget* slemt! og noget, som du sikkert, kender jeg ellers dig ret, næppe ville tilgive, ifald du vidste det," fik hun til svar.

"Kan du ikke sige, at du har tabt ham aldeles af sigte, at han er gået over til fjenden, har givet sig under fremmed beskyttelse?"

"Det går ikke an, lille Tony! han er for gammel og forstokket i synden, og ville, så vidt jeg kan slutte mig til, endogså selv foragte en sådan udvej!"

"Hvad har han da gjort?" spurgte fruen utålmodigt.

"Det tør jeg endnu ikke sige dig," svarede den kærlige ægtemand smigrende men med fasthed, "dels formedelst sagens uvished og særegne beskaffenhed, dels også af frygt for, at din mig velbekendte, uimodståelige overtalelse muligen kunne forlede mig, om ikke til ganske at lade det hele falde, så dog at gå lunknere og mildere til værks, end jeg kan forsvare for mig selv! I øvrigt vil jeg dog, til din beroligelse, fortælle dig, at jeg opsporer ham, mere for om muligt at vende hans brødes følger til det gode end for at straffe ham selv!"

"Ja, det forstår jeg ikke, Charles!"

"Det skal du ikke heller, Tony! Farvel!"

"Så gå da med dine mysterier, du!" sagde fruen smilende, kyssede ham, hængte sig ved hans arm, og trak ham ud af stuen, idet hun kastede et hemmeligt, skarpt, men dog af Felix bemærket blik hen i det vindue, hvor han stod.

2

Et par bøsseskud fra det grevelige slot delte vejen sig til højre mod landsbyen, og til venstre løb den ned mod købstaden. I midten af den trekantede plads, som de tre sammenstødende veje dannede, stod et stort, gammelt bøgetræ, formodentlig en levning af de store skove, som fordum også på denne side havde dækket skråningen af de højder, hvorpå herresædet var opført. Ved træets rødder lå flere store, mosbegroede kampestene, og af disses beliggenhed såvelsom af det rundtom nedtrådte græs kunne man slutte, at denne plads vel ofte måtte være et yndet hvilested for høstfolk, malkepiger og vandrende.
Eftermiddagens rolighed hvilede over stedet, ingen vogn hørtes i det fjerne, ingen arbejdere sås på de afmejede marker, ingen fugles kvidren, intet insekts surren afbrød den dybe, efterårlige stilhed. Himlen var ren og blå, kun i horisonten rugede, lig fjerne bjerge, nogle tætte, mørke skymasser, der efter den lumre dag syntes at love en kvægende torden. På én af stenene under det vældige træs løvtag sad Felix; han støttede sine arme på knæene og skjulte sit ansigt i begge hænder, og havde alt et helt kvarter siddet så aldeles fordybet i sine egne tanker, at han lige så lidt havde bemærket advokat Friland, der med hurtige skridt var ilet forbi ham mod købstaden, som han af denne var blevet bemærket.

Skønt den erfaringslektion, han nylig i spisesalen på slottet havde modtaget, ingenlunde var ny; uagtet han mangen gang, når enten en sindig ven skånsomt lod ham mærke ujævnhederne i hans væsen og forhold, eller han selv ved

roligere overlæg betragtede sig som en fremmed genstand og som sådan bedømte sig selv, havde følt sig dybt ydmyget og nedbøjet; så havde dog denne sidste scene så meget smerteligere grebet hans hjerte, som de hårde domme udgik af en mund, der forhen venligt havde tilsmilet ham; og havde så meget dybere ydmyget ham, som de fremførtes for et vidne, hvem han ikke kunne nægte sin fulde agtelse. Og dog kunne han, når han ret roligt betragtede det forhold, i hvilket han havde stået til hende, og grunden til hendes forandrede stemning, ikke andet end tilskrive sig selv al den uret og sorg, han kunne indbilde sig at have lidt og følt; for hans vankelmodige karakter, det ubestemte i hans tilbøjeligheder, den mangel af kraft og fasthed i øjeblikke, som kunne have været afgørende for hans og hendes fremtids skæbne, måtte vel have åbnet hendes øjne og gjort hendes hjerte – der rigtignok mest stod under forstandens formynderskab – koldt og bittert imod ham, og tilsidst næsten ladet hende se ham i et foragteligt lys. Så meget lettere måtte det have været for advokat Friland, der med sindighed og fasthed forenede vid, selskabelige talenter, stor praktisk duelighed, et smukt mandigt udvortes og stor sikkerhed i behandlingen af alle dem, han kom i berøring med, at vinde hendes tilbøjelighed og erholde hendes hånd.

Disse betragtninger og andre bitre selvtilståelser, der dog af og til syntes at svækkes lidt ved ligesom fjernt fra tilråbende retfærdiggørelser og undskyldninger, krydsede forvirret i hans hoved, og sammentrængte sig undertiden i ét brændpunkt for at vise ham hans hele usselhed i det klareste lys, og afpressede ham tilsidst tårer og smertelige suk.

"Hvor elendig, hvor ussel må jeg ikke være," råbte han, og knugede krampagtigt begge hænder mod det våde ansigt, "hvor foragtelig i andres øjne, når jeg end ikke selv – dog – hvad nytter nu vel min afmægtige klage? O, dette kar" – her lagde han hånden på hjertet – "er af en alt for slet masse. Det er intet bedre værd end at knuses og kastes blandt andre skår!"

Ved en næsten latterlig idéassociation fo'r hans tanke til byen, til hans stille, ydmyge hjem.

"Min stakkels Milla!" sukkede han bevægeligt. "Hun er så god, hun er så from – Nej, nej! jeg kan ikke udholde den tanke – – det må – det skal – – Ak, hvorfor har jeg ikke i tide med kraft udrevet mig af så mange forhold, der har næret min svaghed, standset min fremstræben? Hvi har jeg ikke dræbt slangen i mit eget bryst? Hvorfor har jeg ikke kastet blyant og gravstikke til Helvede, og hellere lært at flette kurve eller høvle brædder? Min forfængelighed var blevet brudt, mit hovmod knækket, og jeg selv måske knust; men hvor meget bedre at sidde skjult for alles øjne og tilfreds, – hvor meget sødere selv at have gravhøjen over sig, end at lide denne usigelige kval! Den bedste tid er ubenyttet eller misbrugt, fremtiden ligger for mig som en trøstesløs ørk, der skal gennemvandres; og når jeg så har slæbt mig træt og mødig, – hvad så?"

"Ja, bedste! det skulle man have betænkt lidt tidligere!" sagde en sonor stemme tæt foran ham, og i det samme følte han sin skulder let berørt af en stok. Forskrækket slog Felix øjnene op, som én, der pludselig vækkes af en drøm; foran ham stod en mager mand, der kunne synes at være noget over halvhundrede år, hans ansigtsfarve var bleggul, øjnene lyse og matte, tænderne, som hans grinende, men godmodige smil lod se,

lange og grålige; hans brune kjole med de store stålknapper, hans stribede vest med tasker, de spættede strømper og gulkravede støvler, der løseligt omgav de smalle ben, tydede på fattigdom og en forsvunden mode. Han holdt i den ene hånd en gammel hat samt det store spanskrør, hvormed han havde vækket Felix, og tørrede sin pande og de bagtil i en pisk bundne grå hår med et stort mørkeblåt lommeklæde. Han stod rank, som om han havde været militær, og alle hans bevægelser havde noget så livligt og hurtigt, hans stemme var så klangfuld og betoningens nuancer så mangfoldige, at man måtte se hans ansigt for ret at kunne slutte sig til hans alder.

"Hvad vil han mig? hvad godt?" råbte Felix med rynket pande; og da den gamle mand, skrækket ved hans heftighed, trådte et par skridt tilbage, vedblev han roligere: "Jeg har intet hos mig!"

"Jeg ville såmæn ej tigge, min kære, kære – herre! Men da jeg just i forbigående hørte Deres sørgelige udråb, faldt mig hine ord uforvarende af munden," svarede manden.

"Hvilke ord?" sagde Felix, "har han luret? Vil *han* måske trøste mig?" lagde han til med bitterhed; "gå, gå, og lad mig være i fred!"

Den gamle mand blev stående tavs foran ham, det grinende smil, der før havde opklaret hans ansigt, var forsvundet, og en art af vemodig undseelse havde lukket hans tynde læber, slappet alle muskler i de rynkede træk og udbredt ligesom et slør over øjnene. Der lå noget så usigeligt sønderknust og bønfaldende i hele hans holdning, og hans tavshed var så betydningsfuld, at Felix, næsten skamfuld over sin heftighed, også tav, og forvirret betegnede ham med hånden, at han skulle gå og lade ham være ene. Da manden desuagtet endnu dvælede og med sit matte øje

vedblev at betragte ham, tog han hurtigt sin hat op, som lå ved siden af stenene i græsset, og lavede sig til at gå.

"Hvor går De hen, unge herre?" spurgte manden hastigt, "jeg beder Dem så bønligt, sig mig det!"

"Til højre!" sagde Felix, smilende over den gamles påtrængenhed, og pegede ned mod landsbyen.

"Ja, å ja, rigtigt!" sagde hin, nikkende med hovedet, "ja, går De til højre, så går De den rette vej, gik De til venstre, kunne de måske tage fejl."

"Hvad mener du, gamle?" råbte Felix med nysgerrig heftighed, "kender du mig? Eller er du måske –?" lagde han sagte til i en medlidende tone.

"Ak, ja vist!" sagde manden, dragende sig langsomt bort fra ham, "læg ikke vægt på mine ord; man har tit nok sagt mig, at der ofte ikke er nogen ret mening i dem; for her står det nok ikke altid så ganske rigtigt til!" og pegede på sin furede pande. Han vendte sig, og ville gå, men kom pludselig tilbage, greb den unge mands hænder og stirrede ham stift ind i ansigtet. "Lad mig dog endnu engang betragte disse træk," sagde han med bævende stemme, "disse lyse øjne, denne fine, krumme næse, lad mig endnu engang tage på disse hænder, og så – gå! De besøger nu pastor Petersen, De ser formodentlig hans søster, hende, den syge, så kunne De jo – dog – hvad kan det interessere Dem, eller være hende kært at tænke på den gale skrædder Siller! – Farvel, måske for sidste gang!" Han gjorde højre om, og gik med raske skridt ned ad den vej, som førte til købstaden, mens Felix endnu ganske forundret og overrasket så hen efter ham, og derpå fortsatte sin vandring til landsbyen.

Undervejs overtænkte han ret det sære og hemmelighedsfulde ved dette møde, dadlede sig selv bittert for den uoverlagte heftighed, hvormed han havde begegnet den gamle, og ærgrede sig over, at han siden, imponeret ved mandens person og tale, havde spillet en temmelig flov rolle i denne scene, hvis betydning tillige hans forvirring havde hindret ham i at komme på spor efter. Men, hvad han egentlig mest i sit hjertes lønkammer beklagede, var, at han ikke havde haft et eneste vidne til en hændelse, der i hans altid eksalterede indbildningskraft var forekommet ham så usædvanlig og vel skikket til at underlægge en fantastisk betydning; og hans forfængelighed var lige meget krænket fra begge sider.

"Jeg må nu," tænkte Felix, idet han rask vandrede ned ad det med pile og hasler indgærdede stræde, som førte ned mod landsbyen, "først og fremmest tage afsked med disse gode folk i præstegården, – så er *det* overstået. Hovedstaden er åben, alle fremmede på gården ville nu drage ind igen; også jeg må i morgen eller i overmorgen se at få en plads på én eller anden vogn, – ak, måske hos min ven, den gamle gehejmeråd, – og begive mig til mit forrige hjem, hvis ilden ikke har gjort mig husvild; for den midlertidige understøttelse, som gehejmeråd Melting så ædelmodigt i denne trængselstid har ladet mig tilflyde, tør og vil jeg ikke længere nyde, uagtet al den finhed og skånsomhed, hvormed han, så at sige, pånødte mig den. Og hvorfor gjorde han nu det? hvorfor udmærkede han mig ved enhver lejlighed? foretrak mit selskab for så mange ældres? gjorde mig så ofte til sin fortrolige i mange af sine vigtige anliggender? hvorfor behandlede han mig straks som en gammel bekendt, med så megen – jeg kunne næsten sige –

faderlig godhed? Hvorfor var han, syntes mig, bevæget og trykkede min hånd, hver gang talen var om skilsmissen? Hvorfor søgte han stedse at drage mig mere og mere nær til sin elskværdige niece, frøken Elisa? Dog vel ikke alene, fordi jeg kunne hjælpe ham ved hans komiske botaniske raseri, – tørre planter for ham og tegne? eller give hende lidt undervisning?" Han dvælede et øjeblik ved disse spørgsmål, uden at vove at besvare sig dem selv, skønt vel mere end ét svar hemmeligt lurede i hans indre. "Dog, for øjeblikket bort med disse lyse, i det fjerne dæmrende udsigter; nu vil jeg afgøre denne afskedsvisit, og – så siden det bedste!"

Denne sidste vending i hans tankegang fo'r alvorligt gennem den klare himmel, der for et øjeblik havde strålet i hans hjerte, som en af vinden hurtigt bevæget sky stundom for et moment kan fordunkle den blanke sol. Det var nemlig også én af genstandene for hans umættelige forfængelighed at kunne omgås og tækkes alle mennesker, af hvad stilling, forhold eller dannelse de end var; og det lykkedes ham også i almindelighed trods den selvovervindelse, det ofte kostede ham, trods de mange kedelige timer, det beredte ham, i det mindste for en kort tid at indtage alle, som han lagde an på, ved en vis påtagen naiv godmodighed og en dyb forstillelse, der strakte sig i alle retninger, som det selskabelige samliv kan tage, og som skjulte det højst mangelfulde i hans overfladiske dannelse og det hule, egoistiske i hans karakter. Som en følge heraf var især sådanne menneskers omgang ham kær, hvis stilling i livet ikke lod dem skue meget dybt, eller ane hans mangler, og som altså, idet de kun betragtede den skinnende yderside hos ham, ideligen enten fandt sig smigret ved hans omgang, eller ved deres

opmærksomhed og ros nærede og kildrede hans forfængelighed. Således havde han under sit ophold på slottet nærmet sig præsten, der levede alene med sin syge søster, og uagtet disse folks omgang i hine henseender ikke aldeles kunne bære hans svaghed op, så var dog al den opsigt, han gjorde ved – som damerne på slottet udtrykte sig – sin *velsignede opførsel* mod de *rare* gamle folk (som ellers ingen gad omgås) ham og hans selvkærlighed tilstrækkelig fyldest.

Imidlertid var han kommet landsbyen så nær, at han kunne overse hele gaden lige ned til præstens røde port; og hvor forundret blev han da ikke ved langt borte at se sit nye bekendtskab, den gamle skrædder Siller, vandre ud af præstegården og tage vejen langs havehækken, bag hvilken han kort efter forsvandt.

"Han har haft ærinde her, han kender egnen og genvejene bedre end jeg," tænkte Felix, trykkede på portlågens klinke, og trådte ind i gården. Her mødte han præsten, der så hurtigt de gamle ben ville bære den tykke krop, ilede mod portrummet: "Så De ham! højstærede! mødte De ham ikke?" tilråbte han Felix med vidt åbnede øjne og forfærdelsens bleghed på ansigtet, idet han med sit piberør pegede ud ad vejen til.

"Hvem mener De, hr. pastor? Fat Dem dog, kære! er der slet nogen ulykke?" råbte Felix.

"Hvem skulle jeg mene uden skrædderen, Siller, den afskyelige, – det vil sige, ikke Siller men Fanden, – Gud forlade mig min slemme synd! – og dog Fanden ikke Fanden, men snarere hint afskums genfærd! Ak, hvad hjælper det, højstærede! at man studerer filosofi, og sørger for sin og tidsalderens oplysning, når dog sådanne erfaringer, som jeg og

min familie netop med dette menneske har oplevet, formår at omstyrte de bedst funderede principper. Al den ulykke, vi har oplevet med min stakkels søster, at hun nu ligger og har ligget i mange år histinde, ikke levende, ikke død, stum – kun i de velsignede øjne er der liv, – uden at kunne røre et lem, og så yderligen svag i ånden, – alt dette, siger jeg, har vi ham alene at takke for; og det var da heller intet under, om der ved et sådant menneske også fandtes egenskaber, hvis tilværelse kun måtte tilskrives den fule ånds virkning, – Gud fri og bevare os! – Er det sandt, hvad mange påstår, og jeg næsten, trods al oplysning, kunne fristes til at tro, at visse mennesker besidder den gave at kunne vise sig på tvende steder på én gang, så må det være tilfældet med ham. Ja, sandt var det, højstærede! kunne man bare et lille gran titte indenfor hint forhæng, bag hvilket vi engang alle skal optræde, ville man få oplysning om mange ting, og vel også om denne. Hvorom alting er, så erindrer jeg i denne anledning en ganske snurrig passus med én af mine venner, hvem man også ville gøre til en dobbeltgænger. Hans kone havde den hæslige vane at ligge og læse i sengen om aftenen, og gjorde det ofte, uagtet manden, der var lovlig streng, havde forbudt det. En aften, da manden var i selskab, og konen lå og læste, faldt hun uformærket i søvn med bogen i hånden; og da hun, som det nu tit sker, gav et spjæt og vågnede, vender hun hovedet lidt, og ser sin mand med stirrende øjne ligge ved siden. Det gøs rigtignok i hende; men da hun havde hørt, at sligt spøgeri måtte standse, når man kunne få ram til at slå genfærdet, så betænker hun sig ikke længe, letter sin arm, og vender, Vorherre død! med bagen af hånden sin ægteherre og husbond sådan én på snuden, at

blodet sprang ham ud af næse og mund; – for. De må vide, højstærede! det var virkelig manden selv, som lå der, og som var kommet hjem, mens konen fik sig en lille lur over sin lekture. Siden læste hun aldrig mere i sengen, men slukkede kønt sit lys, og sov ind under sin aftenbøn! – Hvad forresten Sillers forhold til min familie angår, da er det en hemmelighed, som jeg, om jeg end ville, skulle have ondt ved at forråde; for jeg tror, der er kun to mennesker levende, der ved ret besked med sammenhængen, nemlig min søster og han. *Hun*, stakkel, barer sig nok for at åbenbare noget; thi som De ved, er hun berøvet tungens og næsten også hændernes brug, – og *han*, han vogter sig vel! Længe har vi, Gud ske lov! ikke set til ham, for en eller anden ulykke plejer gerne at være i følge med ham; men nu må han vel i denne urolige tid være opkyst fra sit smuthul, ligesom der undertiden efter et jordskælv eller anden stor naturomvæltning ud af skove og huler fremkommer såre sjældne eksemplarer af qvadrupeder, slanger og deslige, som ved den almindelige forstyrrelse have fået deres logi opsagt og er blevet husvilde!"

"Han er her!" råbte Felix, endelig afbrydende den snaksomme gejstlige, "han er *her*!"

"Gud fri os vel!" hviskede præsten og så sig forfærdet om til alle sider, "har De set ham? hvorfra kender De ham?"

"Jeg talte med ham hist oppe ved bøgen; han snakkede noget forvirret tøj, og teede sig så underligt, at jeg troede, han var vanvittig. Dog kan jeg ikke nægte, at jeg straks fortrød den utidige heftighed, hvormed jeg i begyndelsen affærdigede ham: for hans person gjorde siden et dybt og rørende indtryk på mig."

"Så! *ham* gør han også indtryk på, *ham* har han også forhekset ligesom os andre!" mumlede præsten.

"Da jeg forlod stedet," vedblev Felix, "gik han ned mod købstaden, og det undrede mig derfor højligt at se ham kort efter liste sig ud af Deres gård, da jeg var ved enden af byen. Han må vel have gået en genvej, og være kommet foran mig."

"Ak nej," sukkede præsten, "der er ingen sådan genvej, han var her ikke selv; hør kun, hvorledes det gik! De ved selv, at jeg næsten hver halve time ser ind til Felicia; mit hjerte hænger ved den stakkels kone, – pige, ville jeg have sagt, – og jeg tror vist, at hendes dødelige afgang, skønt så ønskelig for hende selv, ville give mig nådestødet. Som jeg nu åbner mit studerekammers dør, ser jeg ham, Siller, gå fra min søsters dør med hat og stok i den ene hånd og sit store, mørkeblå lommetørklæde i den anden, tværs gennem den store dagligstue og ud ad gangdøren, – lige så tydeligt som jeg ser højstærede her stå for mig. Stum og næsten lam i alle lemmer af forfærdelse bliver jeg stående, og inden jeg kan besinde mig og forfølge ham, er han forsvundet!"

"I sandhed! besynderligt!" mumlede Felix.

"Ikke så besynderligt endda, højstærede!" gentog præsten, "thi alt det onde, som dette skarnsmenneske, – Gud forlade ham! – har tilføjet os, må nok ligge ham hårdt på samvittigheden, og ofte pine ham, så at tankerne, enten de vil eller ej, må være henvendt på hans brødes ofre; og det er i sådanne tilfælde just, at man fabulerer om slige apparitioner. Men – som sagt – hemmeligheden er ikke min, og jeg ved desuden så grumme lidt deraf. De skulle kun ellers have set min søster, da hun var ung, hvor det var et meget smukt

fruentimmer; ja, jeg forsikrer Dem, hun gjaldt for én af de kønneste damer i byen, da hun var der i huset hos vor salig morbroder, oberst Braun, og blev opdraget der tilligemed hans datter, vor kusine; Gud hjælpe os for ende, den opdragelse fik! De unge herrer kaldte dem såmæn ordentlig Morgen- og Aftenstjernen for deres dejligheds skyld. Men han var da – desværre! – heller ikke hæslig, det må man ikke sige, snarere smuk."

"Hvem mener De?" spurgte Felix nysgerrigt.

"Ih! hvem andre end Siller! Ja, jeg siger Dem ikke mere! Men har De lyst, så skal De se et meget dejligt portræt af ham, da han var ung. Kom herind i mit studerekammer, højstærede!"

Den gamle mand førte sin gæst ind i det lille forrøgede og med boghylder tapetserede hul, som han titulerede således, bad ham at sidde ned i en med hynder vel forsynet stol, åbnede sit chatolskab, udtog deraf et temmelig stort maleri og stillede det hen foran Felix. Det forestillede en ung mand i marinesoldatuniform, rød kjole, mørkeblå rabatter med gule tresser og underofficers distinktioner. Hans blonde hår, der efter hin tids mode var friseret og bundet bagtil i en pisk, var endnu blevet mere blond ved pudderet; under en smuk, høj pande lå et par lyseblå, klare, milde øjne, hans næse var fint krummet, og om næsefløjen og munden syntes et ret behageligt smil at svæve; men dette og hele det noget sødlige udtryk i ansigtet, i forening med den blege farve, kunne måske med rette give den kyndige fysiognom anledning til at stemple dets karakter med prædikatet *kødelig*.

"Nå, højstærede!" tog præsten ordet, da den unge kunstner længe tavs havde betragtet portrættet, "ikke sandt, er det ikke et

pænt skilderi? Det er også malet af Juel. Hvad siger De?"

Felix tog billedet i hånden: "Tilvisse er det smukt og udtryksfuldt; men jeg falder i tanker over, hvor besynderligt dog tiden kan forandre et menneskes træk: thi nu skulle man i den gamles ansigt have møje med at genfinde et eneste spor af, hvad det forhen har været!"

"Ja, sandt var det, højstærede! vi er alle skrøbeligt gods, og forgyldningen går snart af os! – Men vil De allerede gå?" spurgte han Felix, som rejste sig.

"Ja, herr pastor!" svarede denne med lidt højtidelighed i stemmen, "jeg vil gå, og tillige med det samme sige Dem farvel og tak for al Deres godhed mod mig. I morgen eller overmorgen rejser jeg rimeligvis ind til byen, som nu igen er åben. Vi ses da vel ikke så snart!"

"Å jo," svarede præsten, "det kunne dog nok hændes; for jeg har i sinde med det første at lade min stakkels søster føre ind til byen, hvor lægehjælp og pleje lettere og bedre kan ydes hende end her, om ikke for andet, så for i det mindste at formindske hendes lidelser; da følger jeg nok selv med. – Nå, så De vil da rejse? sagtens med Hans Excellence, herr gehejmeråden? Ja, den mand, han interesserer sig rigtignok for Dem, han elsker Dem næsten som – nå, bliv De kun ikke rød i hovedet, jeg vil ikke trænge mig ind i nogens hemmeligheder! Og om jeg end vidste noget, så skulle det såmæn ikke komme over mine læber. Det skulle ellers rigtig glæde mig inderligt, hvis jeg engang kunne omfavne min unge ven i byen hos Hans Excellence herr gehejmeråden, som hans – ja – for ser De, De har jo dog selv på en fin måde ladet mig ane noget sådant; husker De ikke nok forleden dag, da vi drak en flaske rhinsk sammen i mit lysthus,

da var De ikke så tavs, ikke så forsigtig, som De nu lader. Dog – inden De går, vil De dog vel se min søster!"

Ugerne, thi han følte altid en egoistisk modbydelighed for at besøge eller nærme sig syge, – fulgte han præsten ind i kammeret. Der lå hun med tillukkede øjne; et fint ansigt, hvis træk nok kunne minde om noget fordums dejligt. Under den hvide kappe sneg sig et par tynde, blonde lokker frem, begge de særdeles veldannede hænder lå lige udstrakte på tæppet, og på den højre bar hun en smal, forslidt guldring. Hendes åndedrag, der langsomt hævede brystet, var næsten det eneste livstegn; for fra hendes kinder og de ubevægelige læber havde smerten for længst udpustet det friske livsskær.

"Jeg tror, hun sover," hviskede præsten til Felix, der tavs og forlegen betragtede den syge, "og jeg ville for alt i verden ikke forstyrre hendes søvn og vække hende til smerter; desuden ville hun måske ikke engang genkende Dem, hun er jo stundom rent fra det!" Han ledsagede sin gæst ud gennem gården og tog afsted med ham udenfor porten. "Hvor vil De hen?" råbte han til Felix, som vendte sig til højre, "ah, jeg kan nok begribe, hvem De vil aflægge besøg hos i købstaden, den lille Anne Marie, bagerens plejedatter! Ja, De er mig en stor skælm! Var vi ikke så gode venner, som vi er, så skulle jeg rigtignok underrette Hans Excellence herr gehejmeråden om alle Deres krumveje; og hvad, tror De, ville så den lille frøken vel sige? Men vær De kun ikke bange, jeg blander mig aldrig i andres hemmeligheder. Det forstår sig, det er meget naturligt, at De synes godt om Anne Marie, hun er så fin og hvid som hvedemel og let og trind som en æggekringle! Gud være med Dem! Adjes!" Leende vinkede

han med hånden af Felix, der allerede var så langt borte, at han næppe fornam eller forstod hans sidste skæmtefulde ord.

3

I købstadens hovedgade tæt indenfor porten eller bommen lå den rige bagers gård. Det var en af hine bygninger, der, skønt oprejst for henved tre hundrede år siden og bestående af bindingsværk, dog i mange af småbyerne har vedligeholdt en slags friskhed. Hovedlængen bestod af mange fag tæt ved hinanden satte vinduer, kvistens bjælkeværk, bjælkehovederne og gesimserne var udhugget i sirlige snørkler, alle endnu synlige, uagtet en moderne malerkost havde overtrukket dem med en mørkegrøn oliefarve; men trods det skumle, som disse bygninger plejer at have, trods det mørke, som den stærkt udbyggede kvist og det over døren hvilende bislag forårsagede, havde dog det hele noget hyggeligt og bekvemt. Husets vel vedligeholdte stand, der mindede om ejerens rigdom, og de, forresten til den øvrige arkitektur slet passende store, yderst blanke vinduesruder, den tykke, ægteforgyldte kringle over døren, det gammeldags, kunstigt udarbejdede trappegelænder af jern med svære, skinnende messingknapper, men fremfor alt en smal, men pen og broget blomsterhave, der lå mellem gaden og husets forside, gjorde, at øjet gerne dvælede derved. Og når nu oven i købet en så dejlig lille pige, som bagerens fosterdatter, Anne Marie, gik og syslede blandt blomsterne, eller sad under bislaget og syede, så gik der vist ingen student, kunstner eller andet fantasimenneske forbi, uden at han i det mindste i sin erindrings mappe jo gemte en skitse af denne fredelige scene. Også herr Felix havde alt i nogle minutter stået og med interesse betragtet dette maleri. Anne Marie var i haven; for på

den sidste tid havde hun fået en uendelig kærlighed for blomster og havevæsen, og beskæftigede sig såre ivrigt dermed. I disse bestræbelser blev hun troligt understøttet af den unge mand, der – en middelting af intendant og gartner – bestyrede grevens vidtløftige parkanlæg og kostbare drivhuse. Han var en franskmand af fødsel, livlig og munter, overmåde smuk, dansede som en dukke, sang til citaren en mængde små romaner, og var næsten alle de unge pigers dæggelam. Da han havde bemærket hendes kærlighed til den kunst, han selv med så stor duelighed udøvede, forsømte han heller ikke i sine fritimer at give sig et eller andet ærinde til købstaden, og ved lejlighed at gå hende til hånde ved de små forandringer og anlæg, hun foretog såvel i hin lille, som i den større, bag huset beliggende have. Han var netop også denne eftermiddag kommet til hende, for at ordne adskilligt, som efteråret og den tilstundende vinter gjorde fornødent. Hans nankins frakke og grå stråhat hang på stakittet, og i blotte skjorteærmer sprang han rask og væver omkring til alle de punkter, som havens lille dronning med sit scepter – en oprykket blomsterstav – anviste ham. Den kølige vind pustede om hendes mørkerøde sirtses skørt og det snehvide forklæde, og lod undertiden øjet skimte omridset af det nette ben og en lille fod, på hvilken hun forstod at træde så let og sirlig som en mus; det mørke, silkebløde hår skjultes tildels af en tæt kappe med brede strimler, smykket med et chamoisfarvet bånd; og under denne strålede de store, kløgtige øjne, der dog alt imellem antog en mere skælmsk karakter, når den unge gartner fortalte noget pudsérligt, og hun blev tvunget til at drage den fine overlæbe bort fra en række tænder, så skære som østerlandske opaler. Uagtet al den

utvungne friskhed og naturlighed, hvormed hun bevægede sig, indgød dog et vist *noli me tangere*, som udbredte sig over hele hendes væsen, uvilkårligt respekt; men ikke desmindre måtte man dog på en vis måde give pastorens drøje sammenligning medhold; for Anne Marie var virkelig fin og blød, som hvedemel, og trind og appetitlig i den allernobleste betydning, og man ville, om man end ikke vidste bedre, næppe have antaget hende for et skud af bagerens og madamens vældige stammer. Enhver af hendes bevægelser var højst graciøs, og det klædte hende yndigt, når hun, forfulgt af en bremse, sprang omkring for at frelse sig, eller med det hvide forklæde svøbt om hånden knælede ned for at opluge en nælde.

Gartnerens nærværelse var Felix mere til besvær, end han egentlig ville tilstå sig selv. Han måtte i sit indre erkende en vis grad af ærgrelse eller selv misundelse over dette vakre unge menneskes overlegenhed; hans lette naturlige manerer, forenede med en ikke almindelig dannelse og medfødt rutine, gjorde ham det såre let at vinde palmen i det selskabelige samliv, især fra et menneske som Felix, hvis ængstelige forfængelighed og mistænkelighed betog ham al ro, og gjorde ham det næsten umuligt at producere og lade gælde selv de fortrin, han måske måtte besidde. Han blev altså i nogen tid stående tavs og mørk og tvivlrådig midt på gaden. Anne Marie havde meget vel bemærket ham; men da hun af erfaring syntes at vide, hvor uendelig flov han stundom tog sig ud ved siden af den franske floradyrker, og tillige havde en lille ond glæde af at drille ham, så stillede hun sig an, som om hun ikke havde fået øje på ham, og lod ham stå. Endelig var arbejdet i blomsterhaven fuldført; Victor Marteau – så hed gartneren –

trak sin frakke på, hilste pigebarnet venligt, og svang sig ud over stakittet, idet han – så forekom det kobberstikkeren – med et fornemt, ironisk smil tilråbte denne: "Nu De, min herre!" Først da han var borte, vovede Felix at nærme sig gitteret; han trådte ind og kaldte Anne Marie tilbage, som just ville træde ind i huset.

"Allersomfortræffeligste jomfru i det grønne!" råbte han med tvungen munterhed, "var det da ikke muligt, at også jeg kunne blive stedet til audiens? Eller måske vil De ned i den anden have bag huset for at se langs ned ad landevejen, og sende endnu en hilsen til gården?"

"Ih, se god aften, herr Felix! er De der?" sagde Anne Marie, idet hun vendte om og gjorde kunstneren med ironisk alvorlighed en dyb og pyntelig kompliment, "det hører nu næsten til sjældenhederne at se Dem. Har De måske været syg? De ser rigtig noget bleg ud, og så uhyre trist!"

"Jeg befinder mig meget vel," udbrød Felix hurtigt med møjsommelig undertrykt ømfindtlighed, "jeg er og har i sandhed været overmåde rask og i det bedste humør af verden; – og var jeg det ikke, så måtte jeg jo i dette øjeblik, i Deres nærhed have fundet den kraftigste lægedom til helbredelse!"

"Lad dog disse pyntelige komplimenter fare. Jeg tror jo ikke et eneste ord deraf!" svarede hun, betragtede ham med korslagte arme, og ventede med indvortes glæde hans svar; for hun kendte ham vel, og vidste, hvor let han blev stødt og forvirret i koncepterne, når et eller andet udtryk berørte strenge i hans indre, hvis natur han havde for megen selvkundskab til at miskende, men som han netop søgte at unddrage andres blik. Uagtet han i almindelighed besad et

stort herredømme over sit ansigt og sin talestemme, skete det dog stundom, at det ene eller det andet røbede det indvortes smerteligt berørte sted. Hans forlegenhed, bestræbelsen for at skjule denne og ærgrelsen, når det mislykkedes, gav hans holdning noget så såre komisk, at pigebarnet kun sjældent kunne afholde sig fra at fremkalde en sådan situation. Det gik ham her ved små, uskyldige drillerier som i andre tilfælde i livet ved virkelige fornærmelser og forurettelser: hvor andre, selv de tommeste hoveder, med flydende tunge og sejrende kraft drog sig ud af sagen, der stod *han* tavs, forvirret, overvældet af følelsen af den uret, han led, – et *umyndigt* væsen! Og den overbevisning, der ofte påtrængte sig ham, at han ligesom var et rov for ethvert, selv det største dummerhoved, – som han ellers i enhver henseende uden ubeskedenhed turde overse, – når det kun havde jernpande nok til at vælte sig ind på ham, gjorde ham mere og mere mistroisk, menneskefjendsk, og beredte ham timer, hvis bitterhed ingen pen beskriver. Anne Maries drillerier derimod var, som sagt, fra hendes side højst uskyldige, men desuagtet ham ikke mindre smertelige. Hun plejede, jo mere hun så ham i forlegenhed, at fordoble sine spydkast, og vidste så snildt og heldigt at benytte dels sin hurtige tunge, dels sit køns autoritet, dels det specielle herredømme, som hun nok mærkede, hun øvede over hans hjerte, dels imellem en lille, pæn usandhed, så at han næsten stedse forlod hende oprørt, totalt overvundet, fast foresættende sig i sit hjerte *aldrig* mere at se en person, der forekom ham skabt så usigeligt dejlig, alene for at berøve ham ro, fred, vid og sans. Dog, som det nu går med slige forsætter, de blev brudt den følgende dag, og uagtet Anne Marie end ikke med et blik

eller et ord opmuntrede ham hertil, uagtet hendes drillerier – af en hende måske ubevidst grund – dag for dag blev skarpere, bøjede han dog, overvundet af vanens og skønheds magt, hver gang igen sin nakke under åget. Hvad der nemlig allermest krænkede ham, var en vis udfordrende interesse, hvormed hun undertiden ytrede sig om én eller anden af de unge mænd i hendes omgangskreds; men uagtet ethvert sådant ord af hendes mund var ham som et glødende dolkestik gennem hjertet, vidste han dog, skønt ofte med kvalt, bævende stemme nogenlunde at skjule sin bitre misundelse ved at istemme deres ros og berømmelse, og kun enkelte, sjældne gange vovede han at husvale sig selv lidt ved midt i sine lovtaler at lade indskyde små bemærkninger, hentydende vink, der mulig kunne formørke de omtalte og nedsætte dem i hendes gunst. Men mærkede hun dette, da havde det den modsatte virkning, og hendes trods gik da så vidt, at hun just søgte lejlighed til at ytre sin beundring for dem, han dadlede. Iblandt disse var især den unge gartner, Victor, det vigtigste stridsæble, og det er nok muligt, at netop denne kamp og det forsvar, hun tit havde ført for ham, i forening med hans elskværdige egenskaber, umærkeligt havde udvidet det areal, han alt indtog i hendes hjerte, så at han tilsidst, hende næsten uafvidende, kunne anses for proprietær og enebesidder af dette skønne gods.

"Pyntelige komplimenter?" gentog Felix, "så De antager det virkelig kun for tomme ord, hvad jeg således siger Dem, uagtet De i gerningen ser, hvor behageligt og velgørende Deres selskab må være mig?"

Anne Marie svarede intet herpå, men gav sig i færd med at opbinde en stor busk af brogede asters, næsten de eneste

blomster, hvoraf der endnu var levninger i bedene.

"Må jeg hjælpe Dem?" vedblev han.

"Nej tak!" svarede hun kort, "De forstår Dem slet ikke på havevæsnet; – herr Victor har bragt alt i orden, og dette her er snart gjort."

"Hvad har De dog moret Dem med i de sidste dage?" spurgte kobberstikkeren hurtigt, for ikke at lade hende komme ind i sin yndlingsmaterie.

"Å, jeg har næsten ikke bestilt noget alvorligt, næsten ikke gjort andet end spadsere, synge og danse. Forleden tog vi en lille tur ud med justitsrådens i hans lille skov; vi morede os fortræffeligt! Herr Victor var så overgiven og lystig, og voltigerede i det grønne græs så kunstigt som nogen akrobat!"

"Ja, som nogen bajads," sagde Felix sagte.

"Om aftenen var vi samlede hos justitsrådens her i byen; først blev der musiceret, og herr Victor sang en mængde søde små romancer!"

"Ja, han synger ret smukt," sagde Felix, "kun lidt affekteret for et dansk øre; og de færreste af selskabet har jo desuden kunnet forstå ham!"

"De fleste blandt os, herr Felix! forstår dog nok så meget fransk, og desuden er de smukke melodier jo dog næsten hovedsagen. De kan tro, der var ordentlig ligesom et oprør blandt os unge piger, vi var alle indtaget af ham! Han kan også tale så yderst snurrigt efter folk, og efterligne deres gang og gebærder. Ja, – men De må rigtig ikke blive vred! – han gik også efter Dem, og stillede sig hen i en krog, akkurat ligesom De gør det, når De ikke er i godt humør. De må da forresten vide, at han kan meget godt lide Dem, men beklager kun Deres

melankoli og onde lune. Justitsråden viste os ét af Deres kobberstik, det store landskab, De ved, med køerne, og herr Victor, ligesom alle vi andre, roste det og fandt det udmærket smukt. Han er nu så lystig og lidt satirisk, men han mener såmæn slet intet ondt med det. Og jeg forsikrer Dem, der blev slet ingen sparet, vi fik alle sammen en lille straf, – dog, som De kan begribe, i al godmodighed! for, godmodig er han, det kan De ikke nægte?"

"Hvem?" spurgte Felix med malice.

"Herr Victor!" svarede pigen med forundret stemme og store øjne.

"Ah, jeg troede," svarede kunstneren smilende, "De alt var langt fra ham."

"Å, det er sandt," vedblev den unge dame hastigt, og som hun frygtede for at glemme noget, "*det* må jeg dog fortælle Dem! Da vi var kommet hjem i tusmørket, gik vi unge omkring i haven og spadserede, og ret som nu Lovise og jeg står og snakker sammen ved den haveport, som går ud til gaden, så kommer der en gammelagtig, meget simpelt klædt mand hen til os; og, uagtet nu dog frøken Lovise ser meget fornemmere og anseligere ud end jeg, så henvendte han sig dog udelukkende til mig, som om han ene og alene havde i sinde at beære mig med sit bekendtskab. Han trådte ind ad lågen, nævnede mig ved navn, spurgte til mit befindende, og gav mig nogle mystiske råd og advarsler – – siger i det mindste Lovise, – som jeg i min forvirring rent misforstod; og alt dette med så fin anstand, som man ikke skulle have anet hos en mand af hans udvortes, og tillige med så megen hjertelighed og varme, som om det ret var ham om at gøre at indtage mig. Dog uagtet al finhed og

beskedenhed, hvormed han talte til mig, havde dog hans holdning, klangen af hans stemme og betoningen af hvert ord noget så myndigt, så imponerende, at jeg sandelig, så overrasket som jeg var, ikke kunne lade være åbenhjertigt at gøre ham rede og regnskab for alt, hvad han spurgte mig om. Det forekommer mig, som om jeg har set ham i drømme; men talt med ham har jeg aldrig før. Nej! jeg har aldrig været så tosset forbløffet i mine dage, – og så ved jeg ikke engang, hvorfor jeg blev det! De kan også tro, jeg måtte døje mange drillerier derfor af Lovise; thi jeg plejer jo ellers at være den mest uforsagte af os to. Da han gik igen, hilste han frøkenen meget stadselig, men *mig* – tænk Dem engang! – mig kyssede han på hånden, og så så han på mig med et par øjne, så bevægelige og rørte som en gammel elskers i en komedie. Nu har han siden i flere dage hver formiddag gået her forbi, når jeg sad og syede under bislaget derhenne, og hver gang er jeg blevet ganske forunderlig indtaget af ham. Han må bestemt have været farlig i sin ungdom, De? – Forleden dag, da han stod og talte med mig, faldt hans øjne hændelsesvis på min syæske, hvor netop det lille pergamentblad lå, hvorpå De i sommer tegnede Deres eget og mit portræt; jeg havde rent glemt at klippe det over!"

"Klippe det over?" spurgte Felix med forundring.

"Ja," vedblev Anne Marie, "det kunne jo dog ikke passe sig, at vi to sad sådan med næsen mod hinanden på ét og samme blad!"

"Det skulle altså agere en skilsmisse?" råbte Felix leende.

"Vil De nu bare lade mig fortælle! – Den gamle mand greb pergamentet, betragtede portrætterne med tindrende øjne, og

efter en lang tavshed sagde han: Ville De vel tillade mig at kopiere Deres billede? hvorpå jeg svarede: De skal såmæn ikke have den ulejlighed, De må gerne få dette her, – og greb efter en saks for at klippe det over. Men da skulle De have set, med hvilken ængstelig iver han holdt min hånd tilbage, idet han flere gange hviskede: Nej, nej! for Guds skyld gør ikke det! De to hører sammen, og hører dog ikke sammen! – Hvad *det* skulle betyde, forstod jeg ikke; men han bad mig så bønligt, og så fik han begge billederne, – jeg kunne ikke modstå hans vemodige blik!" –

"Den lykkelige Siller!" sukkede Felix.

"Nå så De kender ham? således kaldte justitsråden ham også. Han skal have kendt bedre dage, og justitsråden ville just til at fortælle os noget om ham, et underligt rygte tror jeg; – De ved, den gode justitsråd er sommetider lidt fri i sin mund og upassende i sin tale, og et vist, mig meget velbekendt, fiffigt træk i hans ansigt spåede mig intet godt af hans fortælling, hvilket han i grunden også forberedte os på; så jeg ret blev glad, da herr Victor kom til og lod os vide, at teen var inde."

"Jeg syntes, De sagde før, at der også blev danset?" spurgte kunstneren hurtigt.

"Ja, De kan tro, der blev danset, og det ganske artigt, lige til hanen galede. Jeg kan ikke sige Dem, hvor herr Victor danser nydeligt, og så fortræffeligt som han fører! – nej! det er, som om man fløj!"

"Nå, ja vist, franskmændene er letbenede, de er fødte med dans!" afbrød Felix hende.

"Vi skiftedes til at spille klaver, og morede os herligt; men da vi skulle bort, og det ud på natten havde regnet lidt, så var

justitsråden så net at lade mig køre hjem i karet, og herr Victor, som var fulgt med vognen, hjalp mig ud, og fik lov til at bære mig, så træt og mat jeg var, ind gennem den våde have til døren!"

"Og tog sin ridderlige løn derfor?" spurgte Felix smilende.

"Herr Victor er slet ikke næsvis, må jeg sige Dem, men tværtimod meget beskeden!" svarede Anne Marie med en alvorlig hovmestertone.

"Jeg beder Dem, bliv dog ikke straks så alvorlig, fortræffeligste blandt alle jomfruer på jorden! man kan jo dog så uskyldigt og uforvarende komme til at bruge et udtryk, som ikke er vejet på guldvægt!" sagde Felix og ville i en beroligende, ærbødig stilling lægge sin hånd på hendes korslagte arme.

"Lad være at røre ved mig," sagde Anne Marie og trådte et skridt tilbage, "jeg kan ikke lide disse berørelser! Som sagt, herr Victor er *meget* fin og beleven."

"Meget vel," vedblev den unge mand lidt pikeret, "men man plejer vistnok at *modtage*, hvad der således på en vis måde avanceres!"

"Fy, herr Felix!" udbrød pigen hurtigt og i en næsten grædefærdig tone, "*det* var mere end uartigt! afskyeligere, end jeg kunne vente det af Dem! Og De vil bilde mig ind, at De har agtelse, hengivenhed for mig, De, som kan tro sligt om mig, og kunne føre det over Deres hjerte at sige mig sådanne ord!" Her standsede vrede og tårer hendes stemme.

Felix følte meget vel, til hvilken plumphed hans urimelige jalousi og krænkede forfængelighed havde henrevet ham, og hvor hårdt han havde såret det delikate kvindelige hjerte, der i al sin uskyldighed med lyst og munterhed havde skildret ham

sine små glæder og forlystelser, uden at ane, hvilken uhyre bitterhed hendes enkelte, godmodige drillerier kunne have skabt i hans svage sjæl. Men – smuk var hun selv i sin naive, barnagtige vrede! dejlig som altid! Pludselig fo'r en tanke ham igennem sjælen, en tanke, der ofte før havde smigret ham, men som han lige så ofte i fortvivlet følelse af sin egen jammerlighed havde forjaget af sit hoved: *Måske elsker hun dig!* måske bruger hun kun herr Victors navn for med hans billede og en forstilt interesse for hans person ligesom at dølge og dække sit eget hjertes bevægelse! Kunne et hende *ligegyldigt* menneskes ytring således fornærme hende? Ville hun uden nogen varm følelse for dig være blevet så overrasket, så dybt krænket ved din ubesindige udladelse? Velan, lad altså dette misgreb gælde for en *prøve*, jeg ville sætte hende på! Elsker hun dig virkelig, vil det være dig let at få hende til at tro på en sådan, – ak, kærlighed er så godtroende og tilgiver så gerne! – Alle betænkeligheder, alle egoistiske hensyn, som forhen så ofte havde afholdt ham fra lignende skridt, forsvandt aldeles; hans egen usikre, håbløse stilling, hans kærlighed, om man turde kalde det så, til frøken Elisa, uvisheden af hans fødsel og stand, kort, alt trådte i baggrunden, og kun det liflige billede af det nærværende begejstrede ham. Den samme lidenskabelighed, der nu så aldeles betog ham den ham ellers egne, ængstelige og snu besindighed, begavede ham tillige for øjeblikket med en uopholdelig strøm af veltalende ord, der ellers sjældent stod til hans rådighed.

Anne Marie havde vel ofte i overgivent lune sagt, at det ville være hende en høj glæde, engang med tiden at se en *herre* – for mandfolk hadede hun jo naturligvis i slige øjeblikke

forfærdeligt – i støvet for sine fødder, for ret med udsøgt kulde og hårdhed at pine ham, og tilsidst med højhed og værdighed at give ham afslag på hans ydmygelige bønner. "*Sådan* skal de have det!" sagde hun. Så lidt nu dette i sig selv var alvorligt ment, og så kækt hun end plejede at deklamere disse sine yndlingstirader, så skrækkelig stod dog nu virkeligheden for hende, så meget mere som den pludselig og uforberedt var trådt hende nær. Hun stod der, stum og forfærdet, hvid i ansigtet som den hvide asters, der blomstrede tæt ved hendes fod, og ikke engang den nødvendighed, som forestod hende, nemlig at række herr Felix en gave, som gartneren i lignende tilfælde næppe havde fået at bære på sin arm, lod hende beholde besindighed nok til at gribe fruentimmerets sædvanlige hjælp i slig overhængende fare, – at løbe bort! – Den unge mands opbrusende følelse, hans uvante overstrømmende veltalenhed, hans bevægede stemme, det smerteligt lidenskabelige udtryk i hans glinsende øjne bedøvede hende aldeles. Hun forstod tilfulde, hvad han sagde, hun fulgte med angst hver vending i hans forsvar, hvert eksalteret udbrud, hvert fald og hver stigen i hans stemme, uden dog at skelne et eneste enkelt ord; og det susede for hendes øre, som om hun stod på et larmende marked. Endelig perorerede han: – "Og mig, Anne Marie! *mig* kunne De tiltro et så ondt hjerte? *Mine* ord kunne De underlægge den nedrige hensigt at ville krænke og fortørne Dem, – hvis billede i al sin renhed står med liflige farver præget i mit hjerte, hvor det som en frisk rose skal bevares, hvor ingen vinterstorm skal bringe det til at falme! Ak, De ved det alt for vel, De har kun ikke *villet* forstå mig: Tanken om Dem har altid begejstret mig, – synet af Dem, Deres elskelige nærhed har

elektriseret mig, men også betaget mig herredømmet over min tunge. Men nu – De må så vredes på mig eller ej, – nu *kan* jeg ikke tie, nu må jeg sige Dem –"

"God aften, jomfru! god aften, herr Felix! hvor De er blevet veltalende med ét!" råbte advokat Frilands stemme over havestakittet, "hvad er dog alt det, De står der og fortæller vor smukke lille veninde? Jeg hørte Deres stemme allerede langt oppe i gaden, og handskemageren her ligeoverfor har også været en andægtig tilhører af Deres prædiken!"

Felix forstummede, tildels grebet af den bitre følelse i ét øjeblik at føle sig nedstyrtet fra den højeste begejstringshimmel, hvortil han nogensinde havde hævet sig, dels også pludselig bragt til besindelse og til en betragtning, der endte med det hemmelige, hjertelettende suk: "Ah, det var i tide!" – men pigebarnet vandt hurtigt ved en tredjemands nærværelse sin kvindelige fatning, og fik, ligesom børn efter en i mørke udstået angst, let igen munden på gang; hun gav sig ivrigt i snak med advokaten, spurgte til hans kones befindende, forlangte at vide, hvilke forretninger købstaden skyldte æren af hans besøg, og bad ham tilsidst med lune, at han dog ville se at vedligeholde hr. Felix i den gode stemning, han nu havde: "hun havde aldrig, før i dag, hørt ham sige så mange kønne ord på én gang."

Advokaten på sin side vidste at holde den snaksomme dame stangen, og fortalte hende, at han var kommet til købstaden for at gøre en fangst, hvilket også var lykkedes ham, uagtet han jo selv ved at passere Anne Maries bolig havde udsat sig for fængsel og fangenskab; drevet af samme frygt ville han nu også, især da det stærkt begyndte at mørknes, og et tordenvejr var i

anmarch, rive sig løs, skønt med "blødendes" hjerte, og så hurtigt som muligt bringe sin kone en hilsen fra den elskværdige, unge *gartnerske*. Skønt Anne Marie følte sit blod stærkere farve kinderne ved denne allusion, svarede hun dog rask: "Ja, gå da, herr Friland! men jeg beder Dem, tag dog den stakkels herr Felix med; han er vist ikke ret vel; nys så han så bleg ud, og se nu, hvor han blusser, som i feberhede! Det bliver vist et slemt vejr, og De, herr Felix! kan på ingen måde tåle at blive våd!" Med disse ord nejede hun, og løb ind i huset.

Felix fulgte mekanisk med advokaten; og da denne selv havde meget at tænke på, og desuden nok mærkede, hvor gerne kunstneren ville undgå samtale, og man tillige af enkelte, store dråber, der tunge som hagelkorn raslende faldt i hasselhækkene, kunne spore uvejrets nærhed, så tog begge herrerne i ordets bogstavelige forstand vejen imellem sig, idet nemlig hver gik på sin fodsti, og nåede med hurtige skridt slottet, just som det første lyn blinkede, tordenskraldet genlød over den mørke egn, og det første regnskyl, som et skybrud, susede gennem natteluften.

4

Der gives en slags mennesker, – og deres tal er desværre ikke så ringe, – der af én eller anden grund anser sig udelukkende kaldet til at være den øvrige slægts hovmestre. Dette er ikke så bespottelig talt, at hermed skulle menes hine udvalgte, der styrket af en guddommelig flamme i det mindre som i det større instinktmæssigt indtager den plads i spidsen, der tilkommer dem; deres kommandostav er givet dem fra oven, deres magt erkendes uvilkårligt som sådan, og – *hjorden* følger dem som oftest ad en god vej. Nej, talen er her kun om hine stakkels småfolk, som enten ved høj fødsel, stor rigdom, eller andre tilfældige omstændigheder er, så at sige, opdraget til at anse sig for uomtvistelige orakler, eller som ved heldige udvortes forhold har erhvervet sig en virkelig eller indbildt tiltro i den lille eller store kreds, der bevæger sig om dem, og som derfor med en utrolig dristighed, en afgjort bestemthed forlanger, og som oftest opnår, at enhver – selv udenfor deres egentlige territorium – skal tage dem og deres råd for god mønt og ret lov. De opnår virkelig denne slags herredømme; thi de fleste støvets børn er for magelige, for indolente eller for sløve til selv at tænke, dømme, handle, kort sagt: at ville, og finder det derfor såre bekvemt at vide i deres nærhed en kilde, hvoraf de kan øse visdom i deres tomme spande. Har ikke ethvert kollegium, enhver kommission, enhver privat eller offentlig forening en sådan selvhersker? Er der ikke i familierne nok af sådanne uopfordrede spørgere, der med en ædel frækhed blander sig i deres, såkaldte, venners mest private anliggender,

– og ser højst forundrede ud, når deres påtvungne råd ikke agtes? Regerer de ikke i parterret, i salonerne, i klubberne? På spindesiden beklædes disse hædersposter især af sådanne koner, om hvis mænd den ubehøvlede pøbel siger, de står under tøflen, – så og af visse tanter, svigermødre, ældre søstre, som sidder over, og især af arvede husveninder, der da gerne som guvernanter eller deslige har, som det hedder, *opofret* sig for én eller to generationers dannelse og tugt. Enhver talrig familie ejer gerne et eksemplar af disse feticher, og tilbeder dem med stor devotion; thi ak! uagtet sin sentimentale ærtehalmsnatur, trænger familieenigheden ofte og stærkt til en regulator.

Fru Friland havde næppe om eftermiddagen taget afsked med sin mand, der gik til sine forretninger i købstaden, før hun, der også følte sig beskikket til en rådgiverindes hæderlige og nyttige embede, var meget ivrig i at opsøge frøken Elisa. Urolig – thi man kunne jo ikke vide? – – over hverken at finde hende i selskabssalen eller i hendes værelse, tog hun i hast en hat på, kastede et sjal over den ene arm, og gik ned i haven, hvor én af tjenerne ville have set hende. Ledet af en meget rigtig takt søgte hun ikke efter hende i de brede alleer, der endnu stod som levninger af det gamle, franske anlæg, ikke heller ved de store, grønne pladser, hvis flader, uregelmæssigt omgivne af krat, kun hist og her blev afbrudt ved en enkelt busk, et enligt træ.

"Nej," tænkte den kloge frue, idet hun steg over en buebro, der dristigt var slået over landevejen for at forbinde den egentlige slotshave med den på skråningen anlagte smukke park. "Nej, ved den rislende kilde, ved grotten, måske ved

vandfaldet, eller ved det alvorlige gotiske kapel sidder hun vist *alene*, hvis ikke måske –?"

Her gjorde vejen en vending, og nede ved sen, i læ e af nogle buske så hun frøkenen sidde med et lille tegnebord foran sig, ivrigt beskæftiget med at portrættere udsigten. En bredskygget stråhat, hvis hagebånd hang løst på hendes skuldre, sad let på de tykke, blonde fletninger; den bøjede stilling og dagens lumre luft havde givet hendes friske kinder en højere farve. Lidt bag hende på en græsbænk sad Dorette eller Dorthe, en ung pige, der agerede en mellemting af selskabsdame og kammerjomfru; hun havde ladet sit sytøj synke i skødet, og på hendes stærke, brune øjnes udtryk var det tydeligt at se, at hendes tanker var langt borte fra træer, blomster, vand og luft, som spejlede sig i dem. Begge var så fordybede i deres interessante beskæftigelse, at de ikke bemærkede fruens komme, før denne stod for dem.

"Så tavs og så flittig?" begyndte fru Friland.

Frøkenen løftede hurtigt hovedet i vejret, og så på hende med sine klare, godmodige øjne. "Ja", sagde hun, og dækkede sin tegning med papir, "vi skulle jo snart rejse herfra, – min onkel mener endogså i morgen eller overmorgen, – og derfor skynder jeg mig med at fuldende skitsen af udsigten herfra. Jeg har altid forundret mig over, at man så ofte, for at bevare en kær erindring om et sted, en enkelt plet, vælger denne selv til genstand for billedet, i stedet for at tage den til udsigtspunkt. Det kan jo dog aldrig være ret tilfredsstillende at kunne sætte sin finger på papiret og sige: der har jeg engang stået! Jeg mener, man må tage den kære plet selv til udsigtspunkt; for de omgivende trægrupper, husene, kirken, vandet, ja, selv skymasserne, hvis det var muligt at fastholde dem, kort alt,

hvad der i et mindeværdigt øjeblik stod os for øje, er just det, der skal vedligeholde, og som notitser i en rejsedagbog, opfriske, hvad vi har tænkt og følt i det lykkelige moment, – og ikke det stykke jord, hvorpå vi trådte."

"Så De ynder denne plads så meget? "sagde fruen, og så sig betænkeligt om.

"Ja, vi har siddet her tit i denne sommer," svarede frøkenen, mens hun smilende fulgte hendes spejdende blik, "og vi har altid moret os fortræffeligt!"

"Hvem, kære frøken, foruden Dem?" vedblev fruen standhaftigt.

"Min onkel og jeg," svarede Elisa rødmende, og langsomt tilføjede hun, "og – Dorette, og – herr Felix! – Han hjalp mig lidt med mine tegninger, han malede blomster til onkels flora, og han læste for os; han læser så smukt for!"

"Og De interesserer Dem meget for dette menneske! Hvor er det muligt?" udbrød den ædle frue.

"Dette menneske?" råbte Elisa forundret, "og det siger De i en så hård, jeg kunne næsten sige foragtelig tone!"

"Ak, ja," svarede fruen, der endnu ikke ret havde følt sig for, hvor vidt hun turde gå med den unge dame, – det er ikke altid så let at beregne de unge damer. – "Ak, ja, måske synes det Dem, at der ligger lidt for megen ringeagt i den tone, hvori jeg omtaler ham; dog nej, det var ikke min mening! Nej, *slet* er han dog virkelig ikke, sådan, hvad man kalder slet, nedrig, – nej! men – svag, middelmådig, i høj grad betydningsløs, og så fejlfuld, at han ville ved én egenskab, han besidder, kunne anrette stor fortræd, hvis ikke hans ubetydelighed betog ham lejlighed dertil. Jeg har stået i sådanne forhold, hvor jeg har lært

ham at kende fra grunden af, jeg gennemskuede tidligt hans hele væsen, og tør tro på sandheden af min dom over ham. Jeg ville så nødigt, at De, elskværdige frøken! med Deres blomstrende seksten år, med Deres brillante udsigter, endog kun ét øjeblik skulle blændes, skulle føle en – om endog kun svag – tilbøjelighed for en så uværdig genstand. Man må være nok så skær og ren, kommer man det urene nær, da – jeg vil ikke sige, – smitter det, men forbitrer og fordærver livets duft. Nej, jeg vil spare dem den sorg at *glemme*, – for det måtte De dog engang! hans tågede, egoistiske væsen skal ikke formørke min Elisas skyfrie himmel! – Jeg havde engang en kær veninde, – ja, hvis vi var ganske ene," lagde fruen til med dæmpet stemme, "skulle jeg forklare mig nøjere!"

Frøkenen vendte sig tavs om til Dorette, og denne rejste sig smilende fra bænken, og gik langsomt bort.

"De gør mig jo ganske angst og bange, kære fru Friland," sagde Elisa spøgende, "ved den højtidelige tone og de mørke varsler, jeg læser i Deres smukke øjne!"

"De må vide, frøken Melting!" vedblev fruen, idet hun komponerede et vigtigt, alvorligt ansigt, "De må vide, denne herr Felix blev som dreng sat i huset hos min fader, der dengang bestyrede en privat undervisningsanstalt. Så vidt jeg har kunnet forstå af enkelte ord, jeg opsnappede af samtaler mellem min fader og moder, betalte en fornem mand, der dog ikke stod i slægtskabsforhold til ham, kostpengene og sørgede for hans øvrige fornødenheder. Hans forældres kår eller stand er mig ubekendt, ikke heller ved jeg, om de alt dengang var døde, eller endnu måske lever. Han var en smuk dreng, – ja, De smiler, for nu, mener De vel, er det vanskeligt at spore, – men,

som sagt, han var dengang ret køn, et fint, noget blegt ansigt, med ret regelmæssige træk, og når han var oprømt, i godt lune, og ikke så fjantet og forlegen, som han ofte blev, når hans kære Jeg troede sig tilsidesat eller på nogen anden måde trådt for nær, havde hans ansigts udtryk noget særdeles behageligt. Når en sådan gæst kom i vor kreds, kan De vel forestille Dem, at mine to søstre og jeg var meget nysgerrige; en ny figur, som optræder i en familie er at ligne med en bog, hvis titelblad, tryk og papir ofte giver os lyst eller ulyst til at læse den, uagtet vi slet intet ved om indholdet. Dog uagtet hans udvortes, som sagt, slet ikke var frastødende, så var det dog vanskeligt, for at blive i min lignelse, at få bladene i bogen fra hinanden, og var dette sket, så kunne man ikke altid blive ret klog på, hvad man læste, da det nemlig ofte hændtes, at det, man havde læst på den ene side, aldeles blev modsagt på den anden. Kun kunne man være temmelig sikker på, at hvert pagina begyndte med Jeg. Lidt efter lidt bemærkede vi dog alle, såvel unge som gamle, at vi, som det hedder, kunne ganske godt lide ham, og at han, uagtet al uklarhed i hans hele væsen, med en forunderlig, næsten magisk kraft tillistede sig ad forskellige veje de forskelligste menneskers velvilje, venskab, – kærlighed. En af hans bedste venner, der var bekendt for sin ugenerte oprigtighed, sagde også engang i min og fleres overværelse til ham: "Jeg ved og begriber ikke, Felix! hvoraf det kommer, at jeg og så mange kunne så godt lide dig; der er dog egentlig ikke meget ved dig!" Dengang forstod jeg det heller ikke; men senere, tror jeg, er det blevet mig klart. Han var aldrig, hvad man i daglig tale kalder påtrængende, han nærmede sig yderst sjældent først til nogen enkelt af sine omgivelser. Han syntes af et naturligt instinkt, –

thi frugt af refleksion og erfaring kunne det dengang ikke være, – at vide, hvor meget det halvskjulte, det gådefulde, især når det synes at gemme noget mærkeligt, pirrer de fleste menneskers nysgerrighed, lokker dem hid for at hæve sløret, og tillige, hvor mange der i deres opdagelser i åndens rige er nøjsomme eller lidet klartseende. Som man fortæller, gør klapperslangen intet spring, den lokker med en gådefuld, ubestemt lyd, den venter på sine ofre, – de synker bedøvede i dens gab. Uden at eje slangens gift, besad han noget, der lignede dens fortryllende tiltrækningskraft; han havde en færdighed i på en tilsyneladende naturlig måde at lade noget anes, at synes noget andet end det, han var; han åbnede sit egentlige indre så lidt som muligt, og det, man øjnede, vidste han på så mange måder at veksle og variere, at det fik udseende af langt mere, end det var. De fleste fandt sig tilfredsstillede; men bemærkede han hos én eller anden skarpere blik, så var han den første, der, så at sige, forlod sin erobring, for ikke at synes den overvundne. Jeg talte om klapperslangens ofre; – *så vidt* skulle min lignelse vel egentlig ikke strække sig, og hvad jeg har sagt om ham, kunne måske også være tilstrækkeligt til at lade Dem se ham, som han endnu er; thi den slags karakterer plejer sjældent at hæve sig, men snarere med alderen at vende sig mere nedad. Dog – han har også haft ofre, lad mig sige Dem det i fortrolighed! Jeg regner hertil ikke så meget de venner, hvis tiltro og hengivenhed han, i det mindste en kort tid, tillistede sig; han gengældte aldrig nogen følelse med åbenhed og varme; det synes kun undertiden således. Nej, bløde, let bevægelige, kvindelige hjerter var hans ofre, følelser, de reneste, de mest glødende, som han øjensynlig selv med bevidsthed

havde vakt, forstod han med den mest beregnede snildhed at unddrage sig eller med den grusomste kulde at støde fra sig; og sjældent eller aldrig opdagede man det rette, indre motiv, der som en panisk skræk pludselig jog ham bort der, hvor han dog tydeligt så en himmel af ren ømhed åbne sig for ham!"

Fru Friland standsede efter dette patetiske udbrud et øjeblik, trak handsken af sin hvide hånd, og fremtog af den broderede reticule et tørklæde.

"Jeg havde en veninde," vedblev hun og så frøkenen alvorligt ind i de skalkagtigt smilende øjne, "jeg vil ikke forsøge på at beskrive hende for Dem, for jeg, som stod hende så nær, som elskede hende, kunne måske lade mig henrive af min kærlighed til hende, og min skildring ville måske komme til at mangle sandhedens præg. Folk sagde om hende, at hun var smuk; jeg tror, ja, jeg *ved* det, hun var from og god. – Det var omtrent midt i sommeren, da herr Felix kom i mine forældres hus. På den tid plejede vi næsten altid at have besøg af fjerntboende slægtninge, og disses nærværelse gav stedse anledning til små fester, som for det meste bestod i lystture i den smukke omegn. Vi var således engang, fem, seks vogne i følge, draget ud til et skovhus; alle min faders elever var også med, for han havde gjort sig det til en regel så meget som muligt at have dem om sig. I den grønne skov fandt vi et telt, og nogle musikanter og en net danseplads; der blev drukket the, der blev sunget og danset. Felix dansede kun med min omtalte veninde, han var som fortryllet og havde kun øje for hende. Allerede da vi stod af vognen, havde han med et vist fremfusende galanteri, der stundom klæder ham godt, løftet hende ned, og betragtet den lille pige, der stod for ham i sin simple hvide kjole og med sine

lange gule lokker ned ad nakken, med et udtryk i ansigtet, der dengang hos ham måske var lidt komisk, men som siden hos ældre herrer uvilkårligt har bragt mig til at gyse. Overalt havde hans måde at omgås os piger på, selv mens han var dreng, en vis modenhedskarakter, der naturligvis enten smigrede eller imponerede de ungdommelige genstande for hans *courtoisie*. Min fader, der, som en ægte discipel af Salzmanns skole, havde sine øjne overalt blandt de yngre, bemærkede dette blik, og har siden oftere omtalt det. Men med en langt anden betydning var dette øjekast, som et lyn, trængt ind i min venindes hjerte. Hun var blød og blid som en due, bøjelig som et grønt siv, og hendes øjne forlod ikke ham den hele eftermiddag. Mod aften forstyrredes vor lystighed ved en stærk og vedholdende regn. Man trængte sig sammen, så godt man kunne, i det lille skovhus og i teltet. Hvor hun var, var også han. Da vi endelig måtte beslutte os til at køre hjem i den øsende regn, var der mangel på rejsetøj. Felix havde af en hændelse medtaget en stor rejsekappe, og hændelsen eller hans snildhed vidste også at mage det således, at han kom til at dele den med min veninde. Med en ubeskrivelig glad iver bandt han hende et tørklæde over hovedet, satte sig hos hende på sædet, og drog kappen, ligesom en kaleche op om sig og hende; og mens han, for bekvemmeligheds skyld, slog sin arm omkring hende, og holdt kappen sammen med den anden hånd, lagde han, skjult for alles blik og dristig ved den fortrolige nærhed, sin kind til hendes og lod med en forunderlig veltalenhed, der kun bestod af enkelte små ord, den søde gift finde vej til hendes hjerte. Han kyssede hende, – jeg ved det, – én gang, kun *én*; – det var det første og det sidste kys! – Hun betroede sig til sin moder, for

hvem hun var vant til ikke at skjule noget. Havde denne ellers så forstandige kone behandlet sagen, som den fortjente, og betragtet den blot som en barnagtighed, ville hun have sparet sin datter mange tårer og suk. Men slige hjertesanliggender er for visse damer alt for interessante; de ser i dem en gentagelse af deres egen barndoms og ungdoms historie, de finder en art af bittersød fryd i at være fortrolige, i at råde, bifalde eller forkaste, og, om de endog misbilliger, så forråder dog den varme, hvormed dette sker, den dybe interesse, og forfejler hensigten, ja plejer endog at give næring til den lidenskab, de synes at ville bekæmpe. Felix havde aldrig været barn; min veninde var det, før hun så ham. Men efter hin lille scene foregik en besynderlig forandring med hende. Hendes unge kærlighed var hende et vink, der kaldte hende til et højere, mere forædlet liv. I hendes unge sjæl fremtrådte de hidtil dunkle og forvirrede begreber om livets alvor og højere pligter klart og rent, *hun* anså sig for *hans*, i ordets videste, ædleste betydning, og stræbte med hele sit hengivne, blide hjertes varme, med al sin vilje og evne at gøre sig ham og sin bestemmelse værdig. – De smiler, kære frøken? De er lykkelig, at Deres trettende år ikke har bragt Dem lignende erfaringer, eller også at De med så let hjerte kan se tilbage på dem. – Uagtet de var børn, kunne man næsten kalde deres forhold en hemmelig forlovelse; de havde endogså i al stilhed byttet ringe. Men hendes barnlige og dog ædle renhed og hans ængstelige forsigtighed holdt det skjult for ethvert øje. Der henløb et år. Da forandrede Felix pludselig sit hele væsen, sin hele opførsel mod min veninde. Han fjernede sig fra hende, og når han var nødt til at være i hendes selskab, så var det, som om han ganske havde glemt

dette hemmelige, ubeskrivelige sprog, der uden ord, ja næsten uden udvortes tegn binder hjerte til hjerte. Hendes blide, frygtsomme blik søgte ham stundom, men mødtes af et koldt, næsten ironisk øjekast; han henvendte sjældnere og sjældnere talen til hende, men fremførte derimod i andres nærværelse højt og lydeligt, og med en slags triumf sådanne ytringer, der dybt måtte såre hende. Han talte stort om frihed og uafhængighed, påstod, at han ville leve og dø som pebersvend, skånede ikke sig selv, men erklærede sig for et dårligt kreatur, der ikke duede til at stride livets strid. Vel havde hans hjerte ikke vendt sig til nogen anden, men var hendes kærlighed, hendes person måske ikke hans forfængelighed nok? Jeg ved det ikke! End ej et ord talte han til hende, som kunne have hensyn til hint hende så hellige forhold. Dog også her viste sig hans svaghed og vaklen; for stundom, når en ret dødelig kulde fra hans side havde sønderknust den stakkels unge piges hjerte, så lod det, som om det fortrød ham. Han søgte da med en underlig ilfærdighed lejlighed til at vise hende én eller anden betydningsløs opmærksomhed, og det hændtes ikke sjældent, at han under en sådan bestræbelse fik tårerne i øjnene; men da skyndte han sig bort, ret som om han frygtede for at falde tilbage til det, han nylig så formasteligt havde kaldt et slaveri!"

Fru Friland gjorde atter her en pause og borttørrede en tåre, der glimrede i hendes blå øjne. Frøken Melting så lidt forlegen på hende, men spurgte derpå hurtigt, som om en ny tanke fo'r hende igennem sjælen: "Hvad blev det da til? Fortæl mig noget mere om Deres *veninde*!" og lagde et særegent eftertryk på det sidste ord.

"Der fandt endelig," vedblev den sindige frue, "en lille scene sted mellem de tidligtmodne børn, der, så ubetydelig den end kan forekomme, dog havde en afgørende indflydelse på begges skæbne, men især på hendes karakter. En militærrevue, der blev holdt i nærheden af den lille by, hvor min fader boede, havde ikke alene hidlokket en del af omegnens adel; men også en linedansertrup og et dramatisk selskab havde indfundet sig. Ligesom alt det fantastiske, der tilsyneladende er forenet med et sådant omflakkende liv, i sig selv havde stor tillokkelse for ham, så var der endnu én omstændighed, der end stærkere drog Felix hen til luftspringerne og skuespillerne. Han havde nemlig nylig læst *Vilhelm Meister*, og idet han misforstod eller slet ikke forstod den højere ironi i dette værks hovedperson, betragtede han det som en ren realitet, og vidste intet smukkere og bedre, end at sætte sig i lignende situationer, hidlokke lignende konflikter. Enhver fritid tilbragte han snart på ridebanen, snart bag kulisserne, hans forfængelighed foregøglede ham tusinde illusioner, og hans fantasi skabte, idet den dækkede det usle og pjaltede, af de gustne, rå og uhøviske landløbersker lutter Marianer, Philiner og Mignons. Den spænding, der i den senere periode naturligt havde hersket i hans indre, havde hos ham, som det ofte hændes svage karakterer, fremkaldt en vis kraftanstrengelse, en bestræbelse for ved arbejde at bringe den indre stemme til tavshed, og dette havde hans lærere kaldt flid. Nu var buen atter nedspændt! – En aftenstund havde han ledsaget min veninde tilligemed en del andre unge personer til ridebanen. Da forestillingen var endt, gik han bag efter sit selskab og søgte at beskytte damerne mod den eftertrængende flok. Ved udgangen standsedes de af

trængslen. Felix stod just og havde beskyttende slået begge sine arme om min veninde; da følte han et let slag på skulderen. Det var en ung italienerinde, én af truppen, som, med en gammel kåbe over sin ridedragt, rakte sin magre arm ud over de mellemstående, og, idet hun med de sorte, gnistrende øjne betragtede min veninde, med et frækt grin tilråbte Felix: "*Oh! Signor Felice!* er denne lille *la sposina* af *vossignoria*?"

"Nej," svarede han hurtigt, "det er min søster!" og drog sine arme til sig og fjernede sig så meget muligt fra den omtalte.

I en lille by kender man hinanden indbyrdes; alles øjne faldt derfor på Felix. Han stod der med et så inderlig flovt udtryk i ansigtet, at han ville have vakt den lille piges medlidenhed, hvis ikke en stærk tilsætning af ærgrelse og skamfuldhed havde skrevet sig på hans fysiognomi, og klart ladet hende læse, hvad der foregik i hans hjerte.

"Han er ikke *ængstelig* for at bevare din og sin hemmelighed, men – han *skammer* sig ved dig!"

Som et stjerneskud fo'r denne tanke gennem hendes hoved, og viste hende den afgrund, på hvis rand hun gik. Hun var frelst, pludselig helbredet, men ved en hård kur, en kur, der ganske, så at sige, omskabte hende. Hendes sind havde været blødt, bøjeligt, det blev nu hårdt og alvorligt; hendes forhen så varme hjerte blev koldt, og en flor af den rigeste fantasi, der, længe især af hendes moder næret ved musik og poesi, velgørende var fremspiret, blev lidt efter lidt fortrængt af en kold forstandigheds tørre frugter. Den isnende ligegyldighed, hvormed hun fra hint øjeblik behandlede Felix, afskar ham enhver tilnærmelse og knuste hans mod, især fordi den sårede hans egoisme. Havde han forhen forsømt sit arbejde, så

henfaldt han nu aldeles til dovenskab. Han forlod studeringerne og min faders hus for at øve et middelmådigt talent på en kunst, der netop fordrer vedholdenhed og geni. Min veninde forlovede sig siden med en brav og dygtig mand, men kun, tror jeg, fordi hun havde agtelse for ham, og fra hin barndomsperiode har hun intet andet tilbage end en enkelt bitter erindring og en lille guldring, som hun af kaprice eller som en slags bod endnu bærer på sin finger!"

Frøken Elise så med en underlig blanding af vemod og skalkagtighed på fruen, der havde endt sin tørre fortælling, og da denne vedblev sin tavshed, greb hun hendes hånd, som for at trykke den mellem sine, men fæstede derhos et smilende, spørgende blik på en smal ring, der sad på den lille finger. Fruen trak rødmende og alvorlig hånden til sig, brød derpå ud i en temmelig tvungen latter, idet hun vedblev: "Nu sværmer han forresten," siger man, "for enkemadame Ludmilla Farmer, – hvad synes De om *det* navn? Hun har penge og ejer huset, hvor han logerer. Det er en lille fed og blond kone; hun må være meget ældre end han. Forresten har hun en dejlig teint, blændende tænder og små buttede hænder; men det er også hele stadsen! Hun ser ud som en rigtig gås! Jeg har set hende! Hun handler med porcelæn, og jeg har engang købt noget hos hende!"

Fruen tav og så op mod himlen: "Det trækker op til torden," sagde hun, "vi må se at komme i hus i tide!" bød frøkenen armen, og begge damerne vandrede tavse gennem de snoede gange.

5

Iblandt de foranstaltninger, som greven havde set sig nødsaget til at gøre, for selv på sit vidtløftige slot med nogenlunde bekvemmelighed at kunne indkvartere den store sværm af gæster, som skæbnen havde sendt ham, var også den, at hver enkelt familie og de med samme forbundne eller bekendte personer, så vidt det lod sig gøre, erholdt værelser i nærheden af hinanden, således at de morgen og aften kunne samles til the, hvis de ikke ville foretrække den fælles selskabssal. De enkelte personer, som ikke henhørte til nogen af familierne, var indlogerede hist og her, hvor et kabinet var ledigt, og sådanne, blandt hvilke Felix, sluttede sig da til den familie, hvis lille menage de nærmest grænsede til. Således var da Felix blevet medlem af gehejmerådens interimshusholdning, og hans stundom ret behagelige underholdning, hans kunstfærdighed, hvormed han villigt understøttede den gamle herres botaniske studier, den friheds og ligheds tone, som i denne forstyrrelsens tid ligesom var blevet stiltiende til lov, gjorde ham adelsmanden kær, og hidførte et fortroligere forhold mellem dem, end det måske ville have fundet sted, hvis de først i Hans Excellences salon i hovedstaden var blevet bekendte. Den hjertelighed, hvormed den gamle herre behandlede ham, den varme, hvormed han anpriste ham for sin niece, den blonde Elise, "som en charmant ung mand og vakker kunstner", den underlige, næsten kunne man fristes til at sige, ungdommeligt letsindige måde, hvorpå han lidt efter lidt indlemmede Felix i sit ungdomslivs mysterier, – alt dette havde vakt mangehånde

tanker og formodninger i dennes fantastiske hjerne, af hvilke hovedresultatet til slutning altid blev, at han *måtte* stå i en eller anden nøje rapport til adelsmanden, ja der opkom ideer hos ham også med hensyn til niecen hvilke han, just fordi de smigrede ham så meget, næppe vovede at tilstå sig selv, endsige andre, og kun én gang havde han ved et glas vin i et øjebliks inkonsekvens hos præsten ladet falde nogle tvetydige ord, hvilke dog præsten underlagde en, fra hans egen, ganske forskellig mening. Havde Felix ikke været så forblindet af forfængelighed, ville hans menneskekundskab let have sagt ham, at alle hine den gamle herres opmærksomheder mod ham ene og alene kunne være udsprunget af godmodighed og af den kedsomhed, der i denne lange tvungne ferie måtte falde en til stærkt og vedholdende arbejde vant mand særdeles besværlig. Alligevel kunne desuagtet denne gang den smigrende lyst, at ville tillægge sin egen personlighed så megen betydning, som han syntes tilkom den, måske have ført Felix på rette spor, og han foresatte sig, efter sin hjemkomst til byen, af al kraft at vedligeholde og dyrke dette bekendtskab, der i så mange henseender kunne være ham nyttigt og – ærefuldt.

Mens tjeneren med to vokslys i hænderne ledsagede advokaten og Felix op ad de brede trapper, underrettede han den første om, at han hos gehejmeråden ville træffe sin frue, og den anden bad han venskabeligt i gehejmerådens navn at træde ind til ham, da han, – som tjeneren udtrykte sig, – ville vise ham en meget smuk *urtekost*, som han havde fået i drivhuset.

Ved deres indtrædelse i gehejmerådens stue fandt de den hele lille forsamling tavs og beskæftiget. Hans Excellence havde på et stort bord i det ene hjørne af værelset udkrammet en

mængde efterårsplanter og ordnede disse på gråt papir ved hjælp af små blylodder. Herved blev han understøttet af gartneren, Victor, der foruden sin egen kunst også havde sit modersmål, hvori han skulle øve den unge frøken, at takke for den nåde at indlades. Et par venner, der også hørte til denne reunion, læste aviser; Dorette, med de flagrende brune lokker, syslede ved tebordet, og i det ene fag vinduer, næsten skjult bag gardinerne, sad frøken Elise og advokatens frue så fordybede i en sagte samtale, der ofte overdøvedes af regnskyl og træernes susen udenfor, at de næppe bemærkede herrernes ankomst.
"Det er ret vel, at De kommer, mine herrer!" råbte gehejmeråden dem i møde, "De må vel sagtens på Deres lange vandring have oplevet noget, som kunne være værd at fortælle, og måske kunne forjage den ængstelige, melankolske stemning, der ruger over dette ærede selskab og mig med. Tordenluften har rigtignok en lignende virkning; men dette begynder dog virkelig at blive mig alt for unaturligt lummert, – figurligt talt. I tusmørket sad vi såmæn her, og ville i al uskyldighed, ligesom børn, fortælle hinanden eventyr; men da vi nu alle, uagtet al anstrengelse, slet ikke kunne frembringe noget ret til øjeblikket passende, så foreslog fru Friland, at enhver skulle blot improvisere en begyndelse til en fortælling, bestandig i en ny karakter og med forskellige omgivelser. Det gik ret artigt, og amuserede mig mangfoldigen. Således begyndte én, efter en beskrivelse af et vildt vintervejr udenfor, sin historie ved den lune kakkelovnskrog; en anden lod os se et smilende landskab, forgyldt af den afstedtagende sommersol; en tredje lod sin helt holde til hest udenfor en kro, hvor han traf eventyr; en fjerde begyndte: Jeg er født i året 1789 tredje november, min fader var

osv.! En femte rev os *in medias res* med et: "Nej, på min ære, kære herr prokurator!" sagde amtmanden og bankede med heftighed sin pibe ud. – Dette spil med tiden gjorde omtrent det samme indtryk på mig, som når jeg om aftenen kører gennem en købstad, hvor man ofte gennem vinduerne kan kigge ind til folk af højst forskellig stand og vilkår: her er det hyggeligt og venligt, hist koldt og pynteligt, der igen trist og øde. Jeg føler mig stundom fristet til at stige af og gå ind ét eller andet sted, for nøjere at lære de mennesker at kende, hvis nærmeste omgivelser kunne se så interessante ud! – Tilsidst sov vor aftenunderholdning ind; disse herrer fordybede sig i aviserne, jeg i blomsterne, og Lisette blev, hvad der er så naturligt, så okkuperet af fru Frilands elskværdige konversation, at de i en hel time ikke har forladt vinduet derhenne. Men – sæt Dem dog, *messieurs*! De må være mødige; Dorette bringer Dem nok straks the. Apropos, min kære! hvorledes står vore affærer i byen?" vedblev den snaksomme herre og trak advokaten afsides, "har De ham?"

"Jeg har søgt og fundet!" sagde Friland hviskende, "jeg har talt med politimesteren og – med Siller. Den sidste har lovet at blive tilstede, og, under det lejde, som jeg efter Deres Excellences vilje gav ham, helligt lovet at indstille sig, når han blev kaldet. "Det er på tiden," sagde han til mig, "det lakker mod enden!" og overleverede mig et lille fintskrevet hefte, som han fremtog af sin tegnebog!"

"Jeg er meget nysgerrig!" råbte gehejmeråden uvilkårligt, "min tidligere forbindelse med afgangne oberst Braun og hans familie vil sætte mig i stand til at supplere meget, som måske kunne være dunkelt i disse optegnelser. Hvis De behager, mine

damer!" vedblev han med forstærket stemme, "så und os Deres opmærksomhed et øjeblik. Herr Friland vil opvarte med en lille forelæsning! – Til et vist punkt tør vi nok? ikke sandt?" sagde han til advokaten.

Victor og de tvende læsende herrer forlod værelset, og Felix troede det også passende at fjerne sig, men et betydningsfuldt vink af den gamle herre holdt ham tilbage. Damerne tog plads i sofaen, Felix satte sig således i skygge, at han kunne overse selskabet og især have øje med den smukke frøken og den lille brunette kammerpige, og da Friland havde fremtaget nogle papirer, og alt var roligt, begyndte han.

6

"Jeg var som opvågnet af en dyb og langvarig søvn. Min sjæl var mat som mit legeme. Man sagde mig, at jeg havde været syg, meget syg og i lang tid: de ældre talte til mig med en vis forsigtig forbeholdenhed, og børnene på gaden løb for mig, så snart jeg lod mig se. Jeg begyndte at ane, hvad jeg siden fik vished om. På min feje flugt efter hint tidspunkt var jeg blevet syg og vanvittig. I den lille by N. havde man sat mig i dårekisten; jeg havde spist af en jernbakke med en jernske, mit blod havde ikke alene flydt for lancetten men også for svøben, mit natlige hyl havde vækket naboerne, og min nøgne arm havde, når den fo'r ud igennem det lille hul, der skænkede mig frisk luft, ofte skrækket de forbigående. Men al denne rædsel dæmrede kun i min sjæl, som længstforglemte, hæslige drømme. Nu var jeg igen kommet til forstanden, sagde man. Fattigkassen ophørte at yde mig understøttelse, og øvrigheden optog et forhør, hvori jeg skulle gøre rede for min person og mit foregående liv. Hvad jeg svarede, holdt jeg i en sådan dunkelhed, at man ikke kom på rette spor, og min svage sindsforfatning undskyldte denne mangel på hukommelse. Men det var ikke min egen usle persons sikkerhed, det var kun ømme hensyn til hine endnu levende elskede, der bevægede mig til at fjerne mig fra sandheden. Den lange tid, jeg under min afsindighed havde tilbragt på stedet, gav mig et slags ret til at forblive der. Jeg overvejede, hvad jeg skulle foretage mig, for at friste livet. Ved de kundskaber, jeg besad, ville jeg have kunnet skabe mig en bekvem og – som man siger – anstændig

eksistens: men jeg gøs tilbage for denne tanke. Ved pågny at gribe disse beskæftigelser ville tusind erindringer atter have bestormet mit svage sind; jeg betragtede desuden nu alt sligt som åndeligt flitter, som noget forfængeligt; jeg mindedes de i min barndom mig så ofte fortalte og forelæste beretninger om rige, fornemme eller lærde syndere og synderinder, der, for at udsone livets brøde og forlige sig med Himlen, ikke blot bortkastede purpur og guld, men også lod hånt om al verdslig åndelig prunk, klædte sig i sæk og aske, arbejdede som deres ringeste brødres slaver og nærede kun deres ånd ved ydmyg betragtning af Gud. Hvad jeg i så kort tid i min barndom havde lært, kom mig her til gode; jeg greb igen til nål og saks, medlidenheden gav mig arbejde, og jeg lever nu her stille og ubemærket. Den eneste trøst, jeg tillader mig at nyde, består i, en enkelt sjælden gang så hemmeligt som muligt at begive mig til de egne, hvor de bor, disse mine frygtelige, men dog så højt elskede, levende anklagere. Med et sønderknust hjerte og med tanken henvendt til dem, har jeg opskrevet følgende kun som en bod, og kun for mig selv; thi ak! de tør jo knap vide, at jeg har været til.

Jeg, Heinrich Siller, er født 17–– i hertugdømmet M. i den lille by V. Min fader var en fattig skrædder, og for at bøde på husets mangel underviste min moder unge piger i skræddersyning. Til vor families daglige omgang hørte en morbroder; han var meget ældre end min moder og var eneste lærer ved en lille skole i byen. Jeg behøver ej at beskrive ham; hans portræt er tegnet i tusind romaner, hvor en gammel, from, lærd men også pedantisk skolemester så ofte må tjene til folie for ungdom og glimrende egenskaber. Han holdt meget af mig,

og ved hans undervisning lærte jeg så tidligt at læse især fremmede sprog, at jeg ikke kan mindes den tid, da jeg ikke kendte bogstaver. Han var stille og blid og uden lidenskab; kun, når han kom til at omtale min moders, hans søsters, fordums skønhed, kunne han blive begejstret, hans ord blev barokt sublime; han meddelte mig ganske sin sære beundring for denne side af min moders elskværdighed og gjorde mig ligeså *forelsket* i hende, som han selv var. De bøger, vi læste sammen i forskellige sprog, var af meget blandet indhold; snart var det strenge, gudelige, protestantiske skrifter, snart romaner af meget usikker karakter, snart katolske legender, snart de lystige, skurrile folkebøger, som stammer fra middelalderen. Men alt dette gjorde han i sit hjertes enfoldighed; for han, såvel som mine forældre hørte til dem, man kaldte "die Stillen im Lande", og deres livsvandel fornægtede ikke det mål, som dette parti har sat sig. Hver aften blev der hjemme holdt en lille andagtsøvelse, der bestod i sang og forelæsning især af pietisternes og teosoffernes skrifter, og disses dybe vemod, glødende varme og hemmelighedsfulde fantasi lokkede hver gang rigelige tårer i tilhørernes øjne. Også jeg græd, jeg vidste ikke hvorfor. Jo mere jeg havde grædt, jo mere ville jeg græde, og jeg kunne stundom, hensmeltet i tårer, men med de saligste, skønt uforståede følelser kaste mig med hovedet i min moders skød, hvor jeg først lidt efter lidt kom i rolighed, når jeg følte hendes venlige hånd glide gennem mine gule, krøllede lokker. Thi gule lokker havde jeg, og en køn dreng var jeg, og dette fik jeg da også tit nok at høre. Når nemlig min morbroder, der tidligere havde ledsaget en adelsmand på rejser i fremmede lande, og forstod de vigtigste europæiske sprog, på sin vis og i

sin fritid havde givet mig undervisning snart i dette, snart i hint tungemål, så tilbragte jeg den øvrige tid enten i vor lille have eller helst i det værelse, hvor de damer sad, som lærte at sy hos min moder. Jeg husker meget vel, at, hver gang jeg kom ind, opstod der en jubel; de kappedes om at kæle for mig, de satte mig på deres skød, kaldte mig med de sødeste navne, trykkede mig i deres arme og var nær ved at kvæle mig med minutlange kys. At de første indtryk, man i den tidligste alder modtager, som oftest er de varigste, de, der egentlig giver karakteren sin retning og gør udslag for hele livet, har også jeg erfaret, og dette må undskylde, at jeg fortæller disse og lignende ubetydeligheder om mit tidligere liv. Af alt, hvad jeg har fortalt om min opdragelse, vil man let kunne skønne, hvordan jeg blev. Mit meste og kæreste selskab var kvindeligt, med drenge havde jeg liden eller ingen omgang.

Vor have, min eneste frie legeplads, blev for mig en Edens have; keruben, som udjog mig, var min fader med sin alen. Det lille, firkantede stykke jord, hvis prydelse var et par gamle, udlevede pære- og æbletræer samt nogle ribs- og stikkelsbærhække, lå bag huset og grænsede til tre andre små haver, der tilhørte en drejer, en slagter og en handskemager. Disse tre agtbare borgere havde hver en lille datter omtrent på min alder, og som naboer havde vi tidligt gjort bekendtskab med hinanden gennem de stakitter, der adskilte haverne; de vidste, på hvilke tider af dagen jeg plejede at komme, og næppe viste jeg mig på trappen, som gik ned fra huset, før mit navn lød mig i møde fra tre sider. Jeg løb da snart til det ene, snart til det andet plankeværk og konverserede mine små veninder. De var meget nysgerrige og spurgte bestandigt. Her kom min

tidligt vakte fantasi, men især min afgjorte hang til praleri mig herligt tilpas; og det kom mig ikke an på at fortælle dem de vidunderligste historier, hvori jeg naturligvis selv spillede en rolle, eller også at love dem det dejligste legetøj og deslige, som min indbildningskraft var i stand til at skabe, og på mange andre måder at gøre mig vigtig. Om de end ikke just troede noget af alt dette, så havde jeg dog i det mindste den glæde, at de med iver gik ind i mine fantasier, og hjalp mig selv at udmale dem. Dog blev denne "løbende" konversation mig til sidst mindre behagelig. Ikke altid ville jeg, at Kätchen skulle høre og vide, hvad jeg fortalte Suschen, eller at denne skulle være delagtig i mine underholdninger med Lieschen. Jeg satte dem derfor lidt efter lidt stævne på tre forskellige tider af dagen, og havde således i nogen tid den fornøjelse at være *tête-à-tête* med hver af dem, og det, så at sige, i ordets bogstavelige forstand; thi for ret i magelig fortrolighed at kunne sladre sammen, satte vi vore små ansigter ind mellem gitterets lægter. Men denne uforstyrrede lykke varede ikke længe. Det er mig ubekendt, af hvad grund det ikke behagede dem således at tale med mig alene. Engang, da jeg just var dybt inde i en lang fortælling, hørte jeg pludselig fra de to andre sider af haven mit navn, og den ene af småpigerne var så ivrig for at kyse mig, at hun stak sit hoved gennem stakittet. Da hun nu ikke straks kunne få det tilbage igen, gav hun sig til at skrige ynkeligt, og de andre to såvelsom jeg selv istemmede af angst hendes skrål. De fire fædre kom til, man hjalp den lille fugl af snaren, de gamle skændte, der faldt fra alle sider fornærmelige talemåder, hvilke især gik ud over mig, og enden på tragedien blev, at min fader greb mig ved armen, førte mig til værkstedet og bankede mig

dygtigt med sin alen. Min fader var ellers af temperament sløv og indolent, og dette er det eneste tilfælde, hvor han har grebet til så kraftige forholdsregler. Efter eksekutionen satte han mig op på skrædderbordet og sig selv i en lænestol, hvorpå han holdt en lang tale til mig, hvis korte indhold var, at jeg nu skulle sidde der, indtil jeg havde lært hans håndgerning; at jeg for fremtiden ikke måtte uden ledsagelse sætte min fod i haven, og at jeg skulle vogte mig for fruentimmer. Denne vending i talen bragte ham til at omhandle *denne jammerdals* fristelser i almindelighed, og han arbejdede sig så dybt ind i denne materie, at hans hjerte blødgjordes af vemod, hans tårer strømmede rigeligt, jeg faldt ham også grædende om halsen, og i denne omfavnelse lovede ham alt, hvad han fordrede.

Endnu en lille hændelse, der omtrent på denne tid indtraf, må jeg dog her anføre. Det var nemlig, kort førend hin havesalon blev lukket for mig, at der ytrede sig en egenskab hos mig, om hvis natur og virkelighed man ofte har stridt og endnu vil stride, fordi den, som det synes, står i alt for nøje forbindelse med de ting, der ligger udenfor al menneskelig erfaring og fatteevne. Det hændte sig nemlig, at én af mine legesøstre en eftermiddag blev fundet skrigende og grædende i en stor stikkelsbærbusk, hvor hun ynkeligt havde tilredt både sine klæder, sit ansigt og sine små arme. Da man udspurgte hende, hvorledes hun således kunne være faldet i busken, fortalte hun med grædende tårer, "at hun var krøbet ind i skrædderens have, hvor en lægte i stakittet var gået løs, havde derpå listet sig op ad trappen og ind i forstuen. Her havde hun hørt nogen komme, og havde skyndt sig ud af døren. Da havde hun set Heinrich stå langt nede i gangen ved hækken, med ryggen vendt mod hende;

og hun havde nu så tyst som muligt, men dog i fuldt løb villet styrte sig bag på ham for at kyse ham. Da var hun faldet på ansigtet i tornene, og Heinrich var blevet borte med ét, og var ikke kommet, uagtet hun skreg så jammerligt om hjælp." – Det blev oplyst, at jeg på den tid var halvanden mil fra byen i følge med min faders eneste lærling, der bar noget arbejde til en kunde. Den lille piges fortælling blev altså anset for opdigtelse og besmykkelse. Hendes fader, der var slagter, gav hende en eftertrykkelig tugtelse, og så var den sag glemt. Men jeg er senere smerteligt blevet mindet derom og selv overbevist om sandheden af hendes udsagn.

På skrædderbordet sad jeg da og lærte i kort tid, hvad min fader kunne lære mig. Hvad der imidlertid nogenlunde trøstede mig og gjorde mig min fængsling lettere, var den omstændighed, at min morbroder, efter en lang strid desangående med min fader, i mine fritimer vedblev sin undervisning, hvilken han endog lidt efter lidt, alt som jeg voksede til, udvidede til mangehånde genstande, hvis nytte for en fattig skrædderdreng kunne synes meget tvivlsom. Tillige havde min fromme moder, som jeg elskede med hele mit hjertes varme, engang i en fortrolig stund foreholdt mig, at jeg ved håndværket ikke alene med tiden skulle forsørge hende, hvis muligen min fader døde før hun, og hun da var forladt og gammel; men at dette også ville skaffe mig en forønsket lejlighed til at se fremmede lande og steder, thi når jeg var blevet svend, skulle jeg jo, som skik og brug var, på vandring. Dog skæbnen ville det anderledes.

Jeg erindrer grant den mandag morgen, der hidførte en så stor forandring i vore udsigter og planer. Min fader blev kaldt

fra værkstedet ud i dagligstuen, for, som det hed, at modtage et med posten indløbet brev. Lidt efter kom han tilbage; han var ganske bleg, han ville synes rolig, men kunne ikke ret komme afsted dermed. Han slog i bordet for at finde saksen, han kastede lapper og tilskåret tøj hensigtsløst mellem hinanden, greb en gammel kjole, holdt den op mod dagen og stirrede med et forunderligt tankeløst smil på den; tilsidst slyngede han et persejern så uforsigtigt ind under bordet, at han ramte vor gamle hund, som lå der og sov. Dens hyl vakte ham af hans åndsfraværelse; han satte sig ned på huk og kælede for den jamrende hund, favnede den tæt til sit bryst og mumlede én gang efter den anden: "Ti kun stille, min stakkels dreng! jeg gjorde det jo ikke med vilje! nu skal du også få det godt på øjne gamle dage!" – Derpå rejste han sig op med et dybt suk, og sagde til mig, der imidlertid med forbavselse havde betragtet hans underlige færd: "Kom ind til din moder, Heinrich!"

I stuen stod min moder med papiret i den sitrende hånd og glædestårer i øjnene. Brevet, der indeholdt efterretningen om en min fader tilfaldet, meget stor arvelod, var det, som havde afstedkommet forstyrrelsen. Når fattige folk pludselig erholder et sådant budskab om en uventet lykke, så plejer deres første tanke gerne at være en tvivl om sandheden deraf. Således også her; min fader ville ikke fæste lid til efterretningen, min moder modsagde ham kun svagt, og dog gjorde muligheden et heftigt indtryk på dem begge. Sagen havde imidlertid sin rigtighed. Penge og dokumenter blev os tilstillet gennem øvrigheden, og det varede ikke længe, før vi forlod vor gamle, snævre og mørke bolig for at indkvartere os i én af byens anseligste gårde. Alt udvortes hos os fik en anden skikkelse; kun det indre liv blev

uforandret. I vore store, pyntelige værelser samledes, som hidtil, hver aften de samme fromme sjæle, og det syntes næsten, som den timelige rige velsignelse havde forstærket andagtens varme og inderlighed. Til enkelte fattige *gav* min fader lidet eller intet; men derimod var det hans første foretagende at anlægge en fabrik og et arbejdshus, for på denne måde at lade dem nyde godt af hans lykke og lade dem tilflyde de almisser, som han syntes, han skyldte dem.

Hvad mig selv angår, da var min første bevægelse at bortkaste nål og saks. Min morbroder jublede; for nu kunne han, hvad han ønskede og håbede, gøre en lærd af mig, og i løbet af et par år havde han og en yngre, dertil antaget lærer også bibragt mig så mange kundskaber, at jeg – skønt i så ung alder – turde lade mig indskrive ved universitetet i H. Jeg berører kun i korthed disse og de to næstfølgende år; jeg omtaler ikke den tid, da jeg, iført min fantastiske, brogede burschendragt, offentligt sværmede for sang, druer og patriotisme, men *hemmeligt* ved den natlige lampe, med forfængelig kraftanstrengelse søgte at udvikle, nære og styrke min ånd; for selv ikke hint ungdomssværmeri, ikke disse alvorlige beskæftigelser formåede at forandre noget i den retning, min karakter engang havde taget. Jeg holdt af mine venner og var en trofast kammerat, jeg elskede mine bøger; men en lille, kvindelig fod, en tyk, glinsende hårfletning, en blændende nakke, et øjekast fra et par blå øjne kunne bringe mig til at glemme alt andet. Det drev mig da ofte til pludselig at forlade mine følgesvende, der – det må siges til deres ros – vel jublede vildt i Apollos forsal og ofrede på den humlekransede Bacchi alter, men næsten stedse agtede på den ærlige, "tro Eckards" vink, der skræmte dem bort

fra hint natlige, syndens bjerg. Men det blev også hos mig kun ved en uskyldig, stille betragten; jeg var endnu ufordærvet, jeg var ung, jeg forstod mig ikke selv.

En smuk sommereftermiddag gik jeg alene over broen, der fører ud over N. floden, og vandrede hensunket i dybe tanker langs bredden; jeg kunne ikke blive mæt af det syn, som den gammeldags by, slotsruinerne oppe på bjerget, floden, vinhaverne, solen og den klare luft frembød. Jeg steg op i en vinhave, satte mig på en terrasse under et valnøddetræ, og overlod mig ganske til den nydelse, som ubestemte, længselsfulde drømmerier i en smuk egn og især i en vis alder så ofte skænker os. Så aldeles glemte jeg tiden, at da aftenklokkens klang fra byens hovedkirke vakte mig og mindede mig om, at klokken var syv, måtte jeg skynde mig, hvis jeg nogenlunde betids ville nå til et værtshus i nærheden af de på bjerget liggende ruiner, hvor nogle af mine bedste venner havde sat mig stævne. Jeg skyndte mig, det bedste jeg kunne, op ad de brede stentrapper, ilede gennem haverne, og hørte allerede langt fra, mens jeg gik ned ad den brede, løvdækkede gang, i hvis ene ende studenterne i deres brogede dragter var lejret om et langt bord, tydeligt deres jublende rundsang. Men næppe fik de øje på mig, før sangen forstummede, og alles blik stift og med en vis forbavselse stod heftet på mig: Senior, der præsiderede, havde nær tabt det store krus, som han just ville føre til munden. Fortrædelig spurgte jeg, hvad alt dette skulle betyde?

"Det skal jeg sige dig, min broder!" tog Senior ordet, idet han med den ham egne værdighed rejste sig i sædet, men dog betragtede mig med et underligt, sky blik; "du og vi alle ved,

hvor ren og uskyldig, hvor ærbar og tugtig Hannchen, værtens datter og vor Hebe, er og altid har været! Du ved endvidere –"

"Hvad kommer alt dette mig ved?" afbrød jeg den højtidelige Senior.

"Jeg taler, min broder! og jeg håber, du hører," vedblev han med et strengt blik; "du ved endvidere, siger jeg, at i vort broderskabs comment intet mere alvorligt indskærpes" – her hævede han stemmen til patos, – "end respekt for den kvindelige værdighed, og at vi har lovet at agte den og forsvare den med liv og blod, hvorsomhelst den trænger dertil. Ikke heller kan det være dig uvitterligt, at en broder i vort samfund, den ædle, højhjertede berlinerteolog, Jachheim, er trolovet med jomfruen histinde, og at han har faderens, den værdige filisters samtykke. Sig mig derfor i disse vore brødres nærværelse, hvad kan bevæge dig, min Heinrich! til, som man siger, at rende pigen i hælene, importunere hende med utidig approximation, og det lige for vore øjne?"

"Min gode Senior!" sagde jeg, med hånden på hans skulder, og så ham i følelsen af min gode samvittighed åbent ind i det arrede og skæggede ansigt, "vil du og de andre have mig til bedste, så må I hitte på noget, som er morsommere!"

"Det er sandt" – "Det er, som han siger" – "Vi så dig jo," råbte nogle stemmer.

"Silentium! jeg vil tale!" tog Senior igen ordet; og vedblev derpå med sin sædvanlige sindighed: "Det er ikke mere end tre minutter siden, da gik Hannchen med en stor stabel af tømte krus på hver hånd bort fra nærværende bord, for atter at forsyne disse tørstende ynglinge med yderligere læskelse. Just som hun går op ad trappen til huset, kommer du, min ven,

Heinrich Siller, gående fra den allé hist til højre, med din sædvanlige kavalermæssige gang, som jeg ofte har taget dig i skole for, *skrider* op ad trappen og *forsvinder* i huset, – som der plejer at stå i de slette romaner. Hvorledes du nu forresten som et lynblink har kunnet komme ned ad den anden vej, gennem byen og op ad den brede stentrappe og herhid fra den modsatte side, se, det forstår vi ikke, men håber, at du vil styre vor billige videlyst?"

Jeg tav. Mig var sagen klar i al sin tilsyneladende uklarhed; men jeg kunne jo ikke give den efter min erfaring og formening sande og fyldestgørende oplysning uden fare for at gøre mig latterlig og dog ikke blive troet. En isnende kulde overfo'r mig, og en sørgelig anelse om, hvad udgang sagen ville tage, dæmrede for mit indre øje. Efter et par sekunders betænkning svarede jeg så roligt, som det var mig muligt: "Jeg har i dag ikke sat min fod i knejpen der!"

"Hvorledes? Hvad siger du?" råbte flere.

"Du lyver!" skreg Jachheim, der ubemærket var kommet til, havde været vidne til samtalen og i min dvælende benægtelse kun troede at se en bestræbelse for at skjule en brøde.

"Som jeg siger, skal I tro det," vedblev jeg lidt heftigere, "jeg kom nys fra hin side af floden! Vi to," idet jeg vendte mig til Jachheim, "tales ved en anden gang!"

"Når og hvor du vil!" råbte han med hånlig stemme og liljehvid i ansigtet, "jeg skal da vide at tugte dig, usle, forløbne skrædderdreng!"

Mit svar på denne tiltale bestod i at kaste ham min galonerede hat i ansigtet og trække min kårde. Alle fo'r op fra deres pladser og trængte os fra hinanden.

"Respekt her!" lød Seniors vældige stemme, "enhver ting til sin tid, kammerater! Sagen her må først opklares, og siden – det er *min* pligt – må Heinrich søge sin oprejsning, og den skal han have! Lad os tale med Hannchen!"

I det samme kom just den unge pige, bærende en stor bakke fuld af skummende krus. "Hør, Hannchen! kom hid!" begyndte Senior; men han fik ikke fuldført sin tiltale, før pigebarnet med et højt skrig mere slængte end satte bakken på enden af bordet, og løb ind i huset igen. Senior og et par andre fulgte efter, og fandt hende i en samtale med forældrene, hvoraf fremgik, at hun, efter hendes udtrykkelige påstand, tydeligt ville have set mig stå alene ved vinduet i den lange sal, da hun derigennem bar krusene ned i haven; og derfor havde synet af mig, midt iblandt de øvrige studenter så meget forskrækket hende. Jachheim smilede hånligt ved denne fortælling, og alle så på mig, som om de forlangte en forklaring. Jeg tog stiltiende min hat op fra jorden og gik bort. Nede i byen solgte jeg et par veksler og ordnede mine sager til afrejse. Hen imod aften kom udfordringen fra Jachheim. Vi rejste med vore sekundanter til M. og på fast grund gav jeg min modstander et sår, som lægen betragtede med bekymring. Jeg skjulte mig samme dag i en landsby i nærheden af M., hvor Jachheim skulle ligge i kur. To dage efter duellen fik jeg et brev, hvori én af vore fælles venner, på Jachheims indstændige bøn, opfordrede mig til hemmeligt at besøge ham. Indhyllet i min kappe vandrede jeg i tusmørket til M., hvor jeg ankom, da nattens mørke gjorde det muligt for mig ukendt at snige mig til det herberge, hvor Jachheim opholdt sig. Da jeg trådte ind til ham, forlod hans opvarter værelset; selv rakte han mig venlig og vemodig sin matte hånd.

"Vær rolig for mit liv," sagde han, "lægen giver nu godt håb. Alt nag være glemt! Gid jeg havde troet dig! – Så forunderligt det kan synes, så må du vide, at nu kan ingen være mere overbevist om sandheden af dit og Hannchens udsagn, eller om hint hemmelighedsfulde, hvorfor vi intet ret navn har, end jeg nu er. Hør kun!" lagde han til med sagtere stemme, "da jeg om morgenen efter vor afgjorte trætte, efter en kort feberagtig blund slog øjnene op, og trak gardinet lidt til side, da så jeg dig sidde ved vinduet histhenne, ubevægelig, bleg i ansigtet, og betragtende mig med stive, spøgelsesagtige øjne. Du kender mig, du ved, jeg er hverken kujon eller sværmer, og jeg er nu overbevist om, at jeg var lysvågen. Men i hint øjeblik trådte dog den tanke mig nær, at det kunne være en drøm; jeg gjorde den prøve at lukke øjnene et par sekunder, og så, da jeg åbnede dem, var du borte! Jeg trak i klokkestrengen; min tjener, som var i forværelset, trådte ind ad dette kammers eneste dør, jeg spurgte ham, tilsyneladende ligegyldig, hvem det var, der nys forlod mit sovekammer? Han så på mig, som om han troede, jeg talte vildt, og benægtede at have set nogen komme eller gå. Sig mig nu – ifald det dog skulle være muligt – var det dig selv? eller skal jeg tro på –"

Jeg lod ham ikke tale ud. "Tro, hvad du vil og kan for din videnskabelige samvittighed; men det må du tro mig på mit æresord: jeg var selv langt fra dig, og kun mine bekymringer, mine ængstelige tanker var hos dig!"

Jachheim trykkede min hånd og forsikrede mig i vort broderskabs vante udtryk, at han troede mig, og at vort venskab ikke blot var fornyet, men ved denne, som han kaldte det, skæbnesvangre hændelse end mere styrket og befæstet. En

forudfølende anelse, lagde han til, sagde ham, at, om vore veje endogså nu adskilte os, så ville de dog engang støde sammen, og en af os ville da vorde den andens fatum. – Jeg hørte smilende på disse ytringer, som jeg tilskrev hans sygelige tilstand; derpå tav han og henfaldt i dybe tanker. Da jeg forlod ham, måtte jeg love at besøge ham, før jeg drog fra denne egn; for, som sagerne nu stod, turde vi ikke vente at mødes i universitetsstaden H.

To dage efter mit besøg hos Jachheim, skrækkedes jeg ved rygtet om hans pludselige død, og ved efterretningen om, at man på rekvisition fra H. søgte at få fat på hans drabsmand. Forfulgt af de bitreste følelser flygtede jeg nord på. Det var altså den første plet, *verden* havde sat på mig; hidtil havde jeg i enhver henseende været ren som et barn.

I den store frie handelsstad H. standsede jeg min flugt. Jeg forbigår med tavshed det tidsrum, jeg tilbragte her; det var så fuldt af bitre erfaringer. Tid efter anden tilmeldte min gamle onkel mig tabet af en stor del af vor formue, en følge af ufornuftige og uheldige spekulationer og svag bestyrelse, og dernæst min faders dødelige afgang. Dog hvad der mest bedrøvede mig og forvirrede min tro på det godes bestandighed hos mennesket, var det, som min onkel i de heftigste, man kunne næsten sige, skinsygens udtryk berettede mig om min moder. Så længe min fader levede, havde hun bevaret sin sædvanlige holdning. Rigdommen syntes ikke at have forandret noget hverken i hendes indre eller ydre. Men med min fader syntes hendes gode ånd at have forladt hende. Hun var ikke mere ung, og sporene af hendes fordums skønhed var kun svage. Dog mente hun endnu at kunne gøre disse gældende.

Hendes skæbne kastede hende i hænderne på et menneske, en omflakkende kunstner, der først bedrog hende for resten af hendes formue og til sidst for hende selv. Hun forsvandt; som man sagde, var hun med hin person rejst til syden; og man så hende ikke siden. Alle disse sorger og en række af andre ulykker og krænkelser, der i det enkelte menneskes liv er af stor betydenhed, men i den store masse af livserfaring kun fremtræder som trivialiteter, nedtrykkede og svækkede mit sind, gjorde mig lidt efter lidt, i det mindste i mine egne øjne, aldeles uduelig og uskikket til med egen viljekraft at opretholde mig. Snart hævede følelsen af mine kundskaber mig til et håb, som det næste øjebliks mørke stemning igen udslukkede, snart forekom jeg mig aldeles forkastet og forladt, for et øjeblik efter igen at varme mig ved nogle smigrende solglimt. Men netop denne ubestemte bølgen i mit indre væsen svækkede de reelle kræfter hos mig, og bragte mig tilsidst til den trøstesløse overbevisning, at jeg intet formåede ved egen kraft. Jeg besluttede da, i et anfald af den sorteste melankoli, ganske at underkaste mig andres vilje og magt, og besad dog endnu så megen styrke, at jeg udførte denne beslutning. I den nærliggende stad A. lod jeg mig hos en d–sk hverveofficer indskrive som menig soldat, og gik kort tid efter med en transport til hovedstaden K., hvor den højeste lykke og den dybeste elendighed ventede mig.

En langvarig fred og heldige udvortes omstændigheder havde gjort landet og navnlig hovedstaden, man kunne vel sige, mere end velhavende; en udbredt, livlig handel meddelte, som en hovedpulsåre, sin sunde kraft og varme til enhver af statens livsfunktioner; rheden lå fuld af skibe, flaget blev hædret i de

fjerneste zoner; i byen byggedes pragtfulde boliger, og i omegnen fremstod flere og flere smagfulde landsteder; i hovedstaden fandtes landets vigtigste læreanstalter, den var de højeste regeringskollegiers sæde, flåden var stationeret og hoffet residerede her. Endelig havde også adskillige regeringsforanstaltninger, der i fri og ædel ånd ragede langt frem over tidens forventninger, givet folkets selvfølelse et højere sving, og havde, i forening med regentens udmærkede personlighed vakt forhåbninger om en varig og stedse tiltagende fremtidslykke. Alt var fuldt af liv, lyst og driftighed.

Det regiment, hvorved jeg som fremmed blev ansat, forsynede udelukkende orlogsflåden med søsoldater, og bestod af folk, der var hvervet fra alle verdens hjørner og kanter. Efter kort tids forløb blev jeg underofficer. Den strenge disciplin, der ifølge korpsets bestanddeles natur var nødvendig, den hyppige våbenøvelse og den øvrige tjeneste trykkede mig ikke, men var mig i min sindsforfatning endogså i høj grad velgørende; og hvad der ved min stilling kunne være mig ubehageligt, nemlig en nærmere omgang med mine rå kammerater, blev jeg snart og på en såre behagelig måde fjernet fra.

En formiddag havde jeg en rapport at bringe min kaptajn. Jeg bankede på og trådte efter sædvane straks ind. Kaptain Braun sad ved sin skrivepult, og foran ham stod et ungt menneske, hvis pjaltede, lurvede dragt og skumle, listige fysiognomi ikke syntes at love noget godt. Det var en ny rekrut, som kaptajnen forhørte; men, som det lod, faldt det ham vanskeligt at bringe det ud af karlen, som han ønskede at vide. Samtalen blev ført på fransk; den fremmede talte dette sprog meget ufuldkomment, og det var mig let, da jeg lyttede til samtalen, både at bemærke,

at han gjorde dette med forsæt, måske for at undgå visse tilståelser og forklaringer, der ville have været ham til skade, som også af hans udtale at slutte mig til, hvilken landsmand han var; den hvislende udtale af enkelte bogstaver og enkelte ord, som han med flid blandede i det franske sprog røbede tydeligt spanieren, hvilken formodning endmere det blanke sorte hår og den olivengule farve bestyrkede. Samtalen havde taget en sådan vending, at kaptajnen, hvis han havde forstået spansk, meget let ville kunne have endt den til sin fordel; men den snedige karl benyttede sig behændigt af den gensidige sprogforvirring, og snoede sig fra ham som en ål. Ved et sådant punkt kunne jeg ikke undlade at gøre en utålmodig, heftig bevægelse. Kaptajn Braun kastede øjnene hen til mig, og da han formodentlig bemærkede et smil på mit ansigt, sagde han med rolig stemme: "Hvad mener du?"

"Hvis kaptajnen tillader," svarede jeg i mit eget modersmål, "tror jeg let at kunne tvinge karlen til at rykke ud med sproget!"

"Gør det, forsøg det, hvis du kan!" vedblev han.

Jeg fortsatte nu forhøret ved i det franske sprog at gøre personen nogle ubetydelige, med stor ligegyldighed fremsatte kvæstioner, og da jeg troede at have gjort ham ret sikker, hvilket jeg især sluttede af hans spotske mine, opkastede jeg ham pludselig med forstærket stemme og i godt castillansk et meget captiøst spørgsmål. Han studsede, men svarede uforvarende i samme sprog, idet han søgte at undvige; men jeg forfulgte ham med hurtige spørgsmål, der lidt efter lidt således indviklede ham i modsigelser, at sandheden til sidst lå klar for os. Han var af en så slet beskaffenhed, at kaptajnen end ikke til vort korps

skøttede om at antage ham, men lod ham overlevere til politiet, der befordrede ham ud af landet.

Otte dage efter denne lille hændelse lod kaptajn Braun mig kalde. "De er hvervet," sagde han til mig i en så høflig tone, som man sjældent finder hos overmænd, "og ansat i korpset; Deres forhold her har været ulasteligt; jeg har altså ikke egentlig nogen ret til at fordre nærmere oplysning om Deres personalier. Og dog – må jeg sige Dem – har Deres hele holdning og især det sidst her i denne stue forefaldne givet mig stor lyst til at vide mere om Dem, end der var fornødent til Deres ansættelse. De er ikke det, De vil synes at være. Kunne De overtale Dem til at indvie mig i Deres livs indre kredse, så ville jeg måske få lyst og lejlighed til at gøre Dem Deres stilling mere overensstemmende med Deres dannelse og egentlige tilbøjelighed; thi den plads, De nu står på, har De ikke ganske af fri vilje valgt. Ikke sandt?"

Den venlighed og umiskendelige interesse for min person, der åbenbarede sig i denne tiltale, kunne jeg ikke modstå. I al korthed, men fuldkommen stemmende med sandheden, gav jeg ham et omrids af mit foregående liv og lod ham så klart, som det var mig selv muligt, også kaste et blik på beskaffenheden af mit indre; tillige forelagde jeg ham adskillige papirer, som bekræftede sandheden af mine udsagn. – Efter et øjebliks betænkning vedblev han: "Det ville være mig en let sag ganske at skaffe Dem fri for den militære stilling, hvori De dog egentlig er og vil blive fremmed; men jeg tror, De vil finde det rigtigst indtil videre at bære de bånd, De selv i følelsen af Deres svaghed har pålagt Dem. Men den strengere tvang vil jeg lette, og give Dem lejlighed til ved anvendelsen af Deres rige

kundskaber såvel at forskaffe Dem en bedre tilværelse, som også især lidt efter lidt at vænne Dem til at stole mere på Dem selv og komme på det rene med, hvad De bør gøre for Deres fremtid. For ret at vise Dem, hvor megen tillid jeg sætter til Dem, og hvor meget håb jeg nærer, at De igen ganske vil hæve Dem i Deres eget omdømme, vil jeg straks skaffe Dem et arbejde, hvis natur er mere passende for Dem end "Højre om!" og "Venstre sving!" Med disse ord åbnede han en dør og bad mig følge sig.

Vi trådte ind i et værelse, der med tre fag vendte ud til byens største plads, og hvorfra man havde udsigt til teatret, et kongeligt slot og en havn, opfyldt med handelsskibe. På hver side af mellempillerne stod blomstertrapper, som var forsynet med en rig samling af sjældne potteplanter. I fordybningen mellem begge blomsterterrasser inde i vinduet sad to unge damer, den ene var blond, den anden stærkt brunette. De var begge af samme alder, så omtrent seksten til sytten år. En brodereramme med hvidt broderi, hvorpå de i fællesskab ivrigt arbejdede, stod imellem dem; men ved vor indtrædelse hævede de begge de dejlige hoveder, rejste sig og trådte os i møde. Begge de unge piger var små af vækst, måske endog under det mål, som akademiet ville fastsætte som skønheds grænse. Deres rige hår var tildels ophæftet ved et bredt, om hovedet slynget bånd, hos den ene lyseblåt, hos den anden blegrødt, tildels hang det i brede, fyldige lokker ned om halsen og skuldrene. Over den folderige silkekjole, af samme farve som båndene, bar damerne halvkjoler, foran åbentstående, af hvidt, stribet musselin, og på de små fødder stærkt udringede kulørte sko.

De rejste sig begge fra deres arbejde, og mens de hilste på kaptajnen og afsides med ham førte en sagte samtale, havde jeg ret lejlighed til at drukne mit blik i al denne dejlighed.

"I ved, kære børn!" sagde endelig kaptajn Braun højt, idet han tog begge sylfiderne om livet og trykkede dem til sig, "I ved, jeg holder ikke meget af denne studsen ved noget, der træder lidt udenfor den slagne landevej, denne ubestemthed! En smule courage! *Jeg* vil ikke tvinge jer til noget, det ved I! Men mit råd er det dog, at I skulle forsøge det – kun en prøve? Hvad?"

Begge de unge damer så tavse på ham; den brunette med et livligt, skælmsk udtryk i de sorte øjne, den blonde, hvis klare, fine ansigt og blå øjne var mindre bevægelige, med et idyllisk, dueagtigt blik, der ikke var ganske frit for sværmeri.

Kaptajnen vedblev og syntes i sin tiltale til hine snarest at ville sætte mig ind i forholdene: "Siden din moder døde, Annette! har jeg ikke *foreslået* dig noget, hvortil du med billighed har kunnet sige nej! og hvad dig anbelanger, min elskværdige niece, Felicia! da er du af en sådan natur, at jeg stundom er ganske angst og bange for at *råde* dig til noget, af frygt for at du, som nu engang ikke kan sige nej, skulle lade dig overtale til ting, der var dig imod. I har begge to – det lov må jeg give jer – regeret, ja *regeret* mit hus til min fulde tilfredshed; på *det* regimente har jeg intet at udsætte, Gud bevares; og jeg vil på ingen måde fratage jer noget af magten, men *råde* – det må jeg jo dog nok? og desuden har det jo før været jeres eget ivrige ønske!"

"Men, papa!" sagde Annette, hævede sig på tåen, tog ham om hovedet og hviskede ham et par ord i øret.

"Å, ikke andet end det!" råbte kaptajn Braun leende, "det skulle vi snart få forandret! Jeg skaffer ham lov til at trække en anden kjole på; er det *så* godt? Altså *d'accord*?" Han rakte dem hver en hånd og drejede sig med de unge piger hen imod mig, som i baggrunden af stuen havde været vidne til den lille scene.

"Det var altså *det*, jeg ville foreslå Dem: vil De påtage Dem at undervise disse to unge damer i det franske og italienske sprog? Timernes antal overlader jeg ganske til Dem selv indbyrdes at bestemme; honoraret bliver min sag. Men *hvor* –?" lagde han til med rynket pande og vendte sig ligesom utålmodig et par gange til højre og venstre. "Dog jo," vedblev han efter et øjebliks betænkning, "ved siden af mit kontor i det lille bibliotek, *der* passer det sig jo bedst; der kan De studere, og *jeg* alt imellem høre lidt om elevernes fremskridt." I det samme slog hovedvagtens klokke. "Tausend! allerede så mange! Farvel, jeg kommer snart igen og vil da høre, hvad aftale der er gjort!"

Han skyndte sig bort og lod mig alene tilbage hos de to damer. Den, man kunne næsten sige, *rå* forlegenhed, der i kvindeligt selskab så ubehageligt mærkes hos mange tyske "burscher", en følge af deres ensidige færd, havde jeg rigtignok for en del fjernet fra mig; men min egen naturlige blyhed gjorde mig det dog umuligt først at begynde samtalen. Tillige forekom det mig, at kaptajn Braun alt for ilfærdigt og med en næsten letsindig hast havde bragt denne sag i gang og alt for pludseligt sat mig i et sådant forhold til sin familie. Felicia syntes at dele min forlegenhed; men Annette, der i det hele lod til at være den egentlige regentinde, lod sig derimod ikke forbløffe. Hun satte sig foran et lille gammeldags chatol, i hvis øverste skabs døre et stort spejlglas var indfattet, fremtog papir, pen og blæk, og

ordnede vore affærer, idet hun meget naivt over skulderen tilsendte mig de spørgsmål, på hvis besvarelse anordningen beroede. Mens jeg gav de fornødne underretninger, og hun, spillende med den hvide fjerfane på de røde læber, hørte til, mødte jeg ofte hendes sorte øjne i spejlet ligefor hende. Da vor aftale var endt, rejste hun sig, rakte mig timesedlen og affærdigede mig med et: "Altså ser vi Dem i morgen?"

Dette imorgen kom, og mange andre fulgte efter. I begyndelsen beskæftigede det uvante arbejde mig næsten udelukkende, og det var kun nu og da, at jeg hos mine elever bemærkede andet end, at de, som næsten alle kvindelige elever, var med al iver og flid ved det, de foretog dem. Men alt eftersom undervisningen selv blev mig lettere, åbnedes mine øjne for mine omgivelser, og de unge damers personlighed tegnede sig lidt efter lidt i klarere omrids. Begge var elskværdige; men formen, hvori denne elskværdighed trådte frem, var hos hver af dem væsentlig forskellig. Frøken Annette syntes ved første øjekast lidt fornem; men denne fornemhed vil ved nøjere betragtning et vist anstrøg af ironi og naivitet, der tydeligt viste, at den ikke var hende i kødet båret, og den livlighed og lyst, den kækhed og frihed, hvormed hun opfattede og behandlede alt, hvad der kom hende i møde, tilintetgjorde lidt efter lidt ganske hint kolde slør. Der var næsten intet, som ikke kunne vække hendes latter, og selv det alvorligste vidste hun at aftvinge en komisk side. Felicia var mild og venlig, men mere alvorlig, og en bly undseelse for at træde frem i ytringer og domme, røbede lidt den landlige opdragelse. Men vovede hun sig stundom til at fremsætte en mening, eller med højtrødmende kinder at bekæmpe en andens, så kunne man

være temmelig vis på at høre noget sundt og heltænkt, mens brunetten i sin kække iver tit forsvarede de særeste påstande, som hun ved mindste modstand igen lod falde. Når således Annette ofte uopholdelig lod sin tunges livlighed og sit lune fri rådighed, sad Felicia for det meste tavs og fæstede sine smilende blå øjne på mig, som om de ville spørge: er hun ikke velsignet? er hun ikke morsom? Og hvor velsignet, hvor yndig var hun så ikke selv!

Det er så ofte gentaget, at ligeartede karakterer i det daglige samliv sjældent kommer i en ret og skøn samstemning, og dette er især anvendt på ægteskabsforholdet; men det kan vistnok også finde anvendelse i venskabet. Den stilstand, der næsten uundgåeligt må finde sted, når to aldeles ensartede ånder leve livet sammen, synes at hindre, eller i det mindste ikke at fremme nogen ret inderlig tilnærmelse; mens derimod den tilsyneladende strid mellem to forskelligartede sind, lig en usynlig væv, bestandig frem og tilbagearbejdende, lidt efter lidt slynger dem i hinanden til en fast og uløselig fletning. Også her gælder det: uden bevægelse, intet liv!

Trods min liden erfaring i verden og mit, som jeg troede, ringe kendskab til den kvindelige natur, blev det mig dog klart, at netop forskelligheden i disse to elskværdige væseners karakter måtte have været det vigtigste og stærkeste motiv til den inderlige kærlighed, der knyttede dem til hinanden. Og betragtede man nu deres ydre, så måtte man, forekom det mig, ikke engang i denne henseende ønske at se dem adskilte. Det blide sværmeri og den kække trods, der var deres karakterer egen, syntes at have et fuldkommen tilsvarende afbillede i fysiognomiet af hele deres ydre holdning; enhver mine, enhver

bevægelse, måden, hvorpå hver af dem foretog sig selv de ubetydeligste hverdagshandlinger, var så ganske konform med deres indres hovedstemning. Og ved alt dette var det mig, som om det kun blev til et hele af skønhed og ynde, at det kun da fik betydning, når de fremtrådte i forening; den enes skønhed, såvel den åndelige som den legemlige, var som et komplement til den andens. Ubevidst syntes de selv at føle dette, idet de næsten altid enten hjemme eller ude viste sig sammen. Farverne var det eneste, der stundom adskilte deres dragt; de sang duetter sammen og spillede helst firhændige klaverkompositioner; de broderede ved én ramme i fællesskab; og da jeg efter en lang beden endelig fik lov til at se deres foregående tidligere arbejder, var det mig i høj grad påfaldende at bemærke, hvorledes deres håndskrift, der i begyndelsen fandtes himmelvidt forskellig, gradvis var blevet én og den samme.

Der var intet nyt i alt dette; det forhold, hvori jeg var trådt til de to unge damer, og de omstændigheder, som ledsagede min indtrædelse i huset, de iagttagelser, jeg anstillede såvel over deres forskellige karakterer som over det indtryk, de gjorde på mig, den synlige indflydelse, dette mit forandrede liv havde på min ånd, kan synes meget ubetydeligt og hverdags. Mig var det et studium, – hvad siger jeg? – et studium? En genfødelse, et nyt liv var opgået for mig, en ganske nyskabt verden var åbnet mig, en verden, jeg vel havde anet, men aldrig kendt, en verden fuld af de sødeste tillokkelser og rig på de modigste forhåbninger. For mod havde jeg fået, og med kæk tillid til mine kræfter tog jeg atter til det fyldige forråd, jeg tidligere havde samlet, men som i min fornedrelsestilstand ligesom var

svundet for min bevidsthed. Jeg følte så klart sandheden af det, én blandt mine berømte landsmænd har sagt: at kærligheden er den hovednøgle, som lukker op for alt i mennesket. Som efter en befrugtende regn spirede også nu det, der så længe havde ligget som et dødt frø gemt i mit indre, frem til et frodigt liv; det ene drog det andet frem, arbejdede sig op, voksede og forgrenede sig til alle sider og optog med lethed alt nyt, der forekom. Mine tanker bevægede sig derved uafladeligt hen til den lyskreds, som havde vakt dem til liv, og mit hjertes eneste ønske var ret at *være* noget, for at blive værdig til den himmel, der syntes at åbne sig for mig. Jeg elskede! Det var som en åbenbaring, der umiddelbart skænkede min sjæl en klar anskuelse, en uimodsigelig sandhed. Jeg elskede – men hvem? Ak, dette spørgsmål gjorde jeg mig ikke selv. Det faldt mig aldrig ind at tænke mig disse to adskilte; ligesom de for min tanke kun udgjorde ét væsen, således var det også mit hjerte umuligt at fjerne dem fra hinanden, og hvis det måtte hengive sig til den ene, så kom det med nødvendighed også til at omfatte den anden med samme kærlighed.

Jo længere jeg drømte mig ind i denne fortryllede kreds, jo fastere troede jeg mig overbevist om, at jeg ikke kunne, ikke burde leve uden at eje begge hjerter. Jeg tænkte snart slet ikke på det mod Guds og menneskers lov stridige, det afskyelige i at give efter for et sådant vanvid; jeg bekæmpede for mig selv af al magt og med alle de våben, der stod til min rådighed, enhver af de menneskelige og, som jeg påstod, grusomme og fornuftstridige bestemmelser, der ville vise mig tilbage fra mit raseri. Og da jeg nu endelig klart så, hvor frit, uforbeholdent og naivt begge de unge piger åbnede mig deres tankers løndom og

lod mig henrykt skue, hvad der foregik; – da hændelsen – skæbnen – Gud satte mig i besiddelse af alle midler til at udføre min i ensomme, fortvivlede timer udrugede plan, så – – –"

7

Her standsede advokaten i sin forelæsning, og bemærkede med et fint smil: "Det forekommer mig, at alt dette bliver alt for *overstadigt – überschwänglich*, som vore naboer siger, – og det følgendes indhold," lagde han til og skottede med en betænkelig mine over til damerne, "det ser mig rigtignok ud til allehånde!"

"De har ret," hviskede gehejmeråden, "det er en ting, som kun vi to tør være vidende om!"

En tjener trådte i dette øjeblik ind og meldte en fra byen nys ankommen herre, som ønskede at gøre herskabet sin opvartning endnu i aften, hvis det var belejligt.

Næppe havde tjeneren udtalt, før en pludselig rødme fløj over frøken Elisas kinder: hun fik meget travlt, rejste sig hurtigt fra bordet, hviskede et par ord til fru Friland og ville forlade værelset; men onklen kaldte hende tilbage:

"Kære barn! hvorfor vil du forlade os? Forund os din nærværelse endnu et øjeblik. Det vil dog vistnok interessere også dig at gense vor unge sømand og af hans beretning måske erholde beroligende svar på tusind spørgsmål, som sikkerligt ligger dig på hjerte!"

I det samme åbnedes døren, og en ung søofficer trådte ind med al den djærve frihed og ridderlige finhed, som næsten altid har udmærket marinens officerer. Felix, hvis skinsyge øje intet undgik, og som meget rigtigt havde bemærket frøkenens bevægelse, undersøgte nu den fremmedes person så nøje, som om han skulle male ham.

"Å, ja såmæn!" tænkte han, "det er jo en ganske smuk karl, men dog alt for lang og smal. Hans skabning er forresten ret regelmæssig, det kan jo ikke nægtes, – og hans holdning ganske passable. Denne store, krumme, såkaldte romernæse, den lider jeg ikke; skønt det ovale ansigt tager sig godt ud under det brune, krøllede hår. Farve har han da ikke meget af. Ah! han har været syg – såret! Han bærer den venstre arm i bind. Se, se! en helt! en fædrelandsfrelser! Ja, Gud hjælpe os for frelse vi fik! Nå, det kan *han* da ikke gøre ved! – – *Det* må altså være den store dilettant i kunsten, som gamle Melting har fortalt mig om. Jeg er bange for, at han passer bedre ved sine kanoner og blandt sine begede kammerater, end i musernes tempel!"

Uden at overhøre et eneste ord af de meddelelser, der dels lydeligt, dels med halv stemme udveksledes mellem løjtnanten og gehejmeråden og niecen, havde Felix ført denne opbyggelige indre monolog. Derpå bøjede han sig hen til jomfru Dorette, der endnu sad og syede, og hviskede i en temmelig fortrolig tone til hende:

"Dorette! er det ham?"

Dorette slog sine brune, smilende øjne op mod kunstneren, og svarede hurtigt og sagte: "Se på frøkenen!"

I sandhed! det var ikke muligt at tage fejl. Der sad hun ved bordet, støttende hovedet på hånden, der var halvt skjult i de glinsende krøller; kinderne blussede, og de tindrende øjne hvilede ufravendt på sømanden, der nu stod og talte med hendes onkel og advokaten. Et eget, undseligt smil lå om hendes læber. Ganske hensunken i betragtning syntes hun knap at høre eller ænse, hvad der blev sagt, og det hurtige åndedræt, der hævede hendes bryst, røbede tydeligt den indre bevægelse.

Også officerens klare, kække øjne dvælede under samtalens løb stadigt ved hende; også han syntes lidt åndsfraværende.

Felix forstod alt for vel at tyde denne billedskrift; og de slutninger, han drog deraf, var ham så pinlige, at han ikke kunne modstå fristelsen til på én eller anden måde i det mindste for øjeblikket at forstyrre denne tavse samtale. Han gjorde et par skridt frem for at nærme sig frøkenen; men den gamle herre trådte ham i vejen, tog ham fortroligt under armen, og idet han førte ham hen i et vindue, sagde han:

"I morgen forlader jeg dette sted, og jeg råder også Dem til at søge hjemmet, som nu igen er blevet os åbnet. Det gør mig ret inderligt ondt, at vi nu på nogen tid må skilles; men det skal, håber jeg, ikke vare længe! Jeg havde troet at kunne tilbyde Dem en plads i min voiture; men nu må jeg bede Dem tillade mig at tage mit ord tilbage. Løjtnant Haller har, som De ser, endnu ikke forvundet følgerne af det sår, han fik straks i begyndelsen af belejringen. Ja, han blev egentlig ret alvorlig syg, da han alt for tidligt stillede sig til tjeneste. Det er naturligt," lagde gehejmeråden til, idet han smilende så hen til krigsmanden, der stod i en stille samtale med frøken Elisa, "at man kæler lidt for disse brave folk, som har sat liv og lemmer i vove for os. Ikke sandt? Ser De, jeg skal nok skaffe Dem en plads f. ex. på en kalvevogn, hvoraf der afgår flere til byen i morgen. Men det er meget tidligt. Dog De er jo rask og rørig, det vil ikke anfægte Dem. – Nu hjertelig tak for al Deres venlige overbærelse med en gammel cavalier, der i al denne tid visseligt har misbrugt Deres tid og talent. Men – jeg vil gengælde Dem dette – og jeg *kan*!"

Her tav gehejmeråden et par sekunder, og så ud af vinduet, som om han ville samle sine tanker.

"Jeg *kan*," gentog han, "gengælde Dem Deres elskværdige forekommenhed mod mig: jeg kan skænke Dem noget, som jeg uden at støde an mod delikatessen kan og skal give Dem, og som De ikke kan andet end modtage med glæde. O, De aner ikke – De kan ikke forestille Dem, hvor det vil være mit hjerte kært," udbrød han begejstret, "på denne måde at slynge et bånd om os, så stærkt, at intet i verden så let skal kunne adskille vore hjerter! – Nej, nej! rolig! sindig! For øjeblikket kun dette. Nu lev vel! lykkelig rejse! De skal snart høre fra mig!"

Han omarmede derpå den forbavsede Felix, trykkede hans hånd og så ham længe ind i øjet med et blik, der syntes at udtrykke en dyb, vemodig glæde. Så lod han ham tage afsked med de øvrige tilstedeværende, og Felix, der under alt dette følte sig mere og mere forlegen og forvirret, forlod værelset, forfulgt af sømandens store, alvorlige øjne og fru Frilands sarkastiske smil.

Med bankende hjerte og ganske beruset af alle de forhåbninger, som gehejmerådens højtidelige tiltale atter havde vakt i hans letbevægelige sjæl, ilede Felix til sit værelse, og mens han her ordnede alt til sin afrejse, gennemgik han i tankerne alle de tillokkende muligheder, der før ofte havde været hans ensomme timers kæledægger; og dette uden engang at lade sig forstyrre af den modbydelige, nedslående forestilling om, at han næste dag og nat skulle sidde på toppen af et langsomt fremskridende, himmelhøjt varelæs, og i denne gratiøse situation måske blive set af fru Friland.

8

I de næstfølgende dage skete da den store udvandring fra grevens gæstfrie slot. Den ene familie drog bort efter den anden, flere måske uden at finde et spor af deres forrige hjem i byen.

Blandt de først afrejsende var hr. Felix. Tidligt om morgenen efter hans sidste samtale med gehejmeråd Melting, der i så høj grad havde hævet hans mod og spændt hans forventninger, kørte han langsomt ud fra ladegården, bakke op og bakke ned, gennem skove, over sletter, måtte dvæle længe i de ringeste kroer, og først næste morgen ved dagbrækningen fik han fra F–berg slots bakke, hvor det endnu vrimlede af telte, bivuakker og fjendtlige soldater, øje på den ulykkelige by. Han havde på vejen været så heldig at undgå ethvert møde, der ville have generet ham, ethvert øje, hvis udtryk havde kunnet såre; og på den lange, langsomme rejsefart havde han ret haft god tid til i mag at udmale sig fremtidens herligheder. I denne fremtidens lysende glorie så han da sig selv som anerkendt søn af en rig, fornem og formående mand, i en glimrende og uafhængig stilling, let ført hen ad livets vej, ikke ved sin egen møje og anstrengelse, men ved en mild skæbnes hånd; og den kunst, som han troede at udøve med held, og som hidtil havde ydet ham et tarveligt udkomme, skulle da være ham som en smykkende tilgift, en udvortes prydelse, den selv hans fornemme omgivelser manglede. Ak, han glemte rent eller vidste ikke, at flid, kærlighed og ydmyghed må være sjælen i enhver, selv den mest begavede kunstners liv, og han så slet ikke

– selv om hine forhåbninger om stand og rigdom gik i opfyldelse, – på hvilken hul og falsk grundvold hans drømmende fantasi og hans lysvågne forfængelighed byggede deres gennemsigtige slotte.

Dog alt som han nærmede sig byen, måtte han lidt efter lidt stige ned fra sine drømmes himmel og tænke på den påtrængende, uundgåelige virkelighed.

Hans tanker førte ham til det lille tagkammer, som han for nogle måneder siden havde forladt. Ville han igen finde sin fattige seng, sin stol, sit bord, spejlet på vinduesposten, sit tegnebræt, sin brændekurv med den sidste levning fra vintertiden? eller var alt dette opslugt af ilden? Var huset forsvundet lige til grunden som så mange andre? Og ejerinden af huset? Levede hun endnu? Skulle hun endnu, som førhen, med al sin jævne og stille venlighed kunne modtage ham i sin lille, mørke, men sirlige og hyggelige dagligstue, hvor hun så ofte havde skænket ham the og med en kærlig troende sjæl hørt på hans vindige pral? – Alle disse spørgsmål trængte sig så uimodståeligt ind på ham, alle disse billeder, så simple, men tillige så fredelige og glade, tog hans let bevægelige fantasi og hans ustadige tanke så ganske i besiddelse, at der lidt efter lidt i hans hjerte opstod en følelse, som havde megen lighed med længsel, en utålmodighed, som nærmede sig meget den hjerteangst, man pines af ved tvivl og uvished om et elsket væsens skæbne. Deraf kom det, da han langsomt rullede fra slotsbakken hen gennem forstaden, at han med hele sin sjæl fløj forud til den gade, det hus, der var målet for hans rejse; og da endelig vognen standsede ved acciseboden for dér at aflæsses og visiteres, steg han af, fik sin kuffert på nakken af en sjover og

ilede med hurtige skridt ind i byen. Han var så betaget af higen efter at komme *hjem*, at end ikke al denne ødelæggelsens vederstyggelighed, der ved hvert trin, tilhøjre og tilvenstre frembød sig for hans øje, gjorde det stærke, tragiske indtryk på ham, som han selv i forvejen havde formodet, men kun fremskyndede hans skridt.

Det var meget tidligt på morgenstunden, alt var stille i gaderne, alle butikker endnu lukkede. Endelig drejede han om fra A–torv ind i K–gade. "Gud være lovet!" Han slog begge hænderne sammen af glæde. Der stod jo det pyntelige, fire etagers hus helt og holdent i række med de andre! Åndeløs sprang han op ad trappen og ringede på. Den velbekendte klokkeklang syntes at byde ham et venligt velkommen. Den gamle stuepige lukkede op. Hun havde under hele rædslen næppe forladt huset; men hver morgen havde hun stadigt spurgt den lille matrosdreng, der bar vand og kløvede brænde for hende: "Nå, Peter! *kan* vi knibe ham?" (fjenden nemlig) hvorpå hun lige så stadigt havde fået det svar: "Jo, wenns han bare ikke vil skære vandet fra os af!" – *Hun* stod nu der i døren og snappede efter vejret af forundring over at se deres logerende igen.

"Ih, du min Gud og skaber! er det Dem? Nå, så er De da sluppet fra det pak med helt skind. Her har vi rigtignok døjet ondt i lang tid; og især til sidst tog han grueligt slemt på; men vel var det, at han dog ikke skar vandet fra os af!"

Uden at agte på hendes snak, havde Felix flere gange gentaget sit spørgsmål: "Hvorledes har madamen det?" Endelig fik han svar.

"Å jo såmæn," sagde Sabine, "hun har det ret godt, som man kan have det, når man har måttet se på så megen sorg og elendighed og har udstået så megen angst. Hun er inde i butikken. Vær så artig!"

Felix gik ind igennem hjørnestuen, stillede sig ved døren, som førte ind til butikken og lagde øjet til det lille runde vindue. Derinde gik madame Farmer, iført et snehvidt, folderigt underskørt og en lyserød, langskødet nattrøje, der mere fremhævede end dulgte hendes fyldige, faste figur. Over den venstre arm hang et viskeklæde og i den højre hånd havde hun en lille støvekost, med hvilken hun flittigt arbejdede mellem sine kopper, tallerkener og fade. Under den fine natkappes brede strimler viste sig hendes regelmæssige, sunde ansigt med det stående udtryk af mildhed og indolence.

Felix åbnede døren sagte og trådte ind.

Madamen vendte hovedet lidt til siden og fik øje på ham; men hun udstødte intet skrig af glæde eller overraskelse; hun tabte ikke det fad, som hun just havde børstet og aftørret. Nej, hun satte ganske sindigt bemeldte fad hen på disken og et par andre ovenpå, lagde støvekost og viskeklæde fra sig og gik kunstneren smilende og rolig i møde, slog begge sine arme om hans hals og trykkede et ret tæt kys på hans læber. Det eneste tegn på indre bevægelse, der blev synligt, var, at hendes klare, blide øjne blev lidt mere glinsende end sædvanligt. En god engel måtte nok have sendt hende denne tåredug. Der blændede hendes øjne lidt, så at hun ikke så, hvad hun ikke havde godt af at se. Hun bemærkede ikke den fjantede forlegenhed, hvormed kunstneren modtog hendes velmente, naive hilsen; hun anede ikke, hvilken forandring der nu atter

var foregået i hans sind, idet han sammenlignede den fornemme verden og det elegante liv, han nylig havde forladt, med de jævne, borgerlige omgivelser, hvori han nu igen skulle finde sig hjemme; en sammenligning, der gjorde hans svage hjerte koldt og forstemt.

Ganske ugenert lagde hun sin venlige hånd på hans arm, så op og ned af ham og sagde:

"Nå, det var jo rart, at vi har Dem! Jeg håber, De har haft det bedre, end vi her. Men, Gud være lovet, vi slap dog bedre fra det, end mange tusind andre. De ser, her er end ikke knækket en rude. Deres værelse står såmæn til Dem akkurat, som De forlod det. Jeg ville rigtignok have ladet det male og pudse lidt op for at overraske Dem dermed, når De kom hjem; men så kom al denne ulykke på, og så blev der intet af, for den gang. Gå nu op og klæd Dem om, og kom så ned og få lidt at spise og drikke. De er vel ganske forkommet af den lange, kolde natterejse! Så skal jeg fortælle Dem, og De skal fortælle mig, – og det skal blive morsomt!" Med disse ord vendte hun sig ganske rolig igen til sit arbejde, som om intet var forefaldet, og Felix gik op. – –

– Trods alle sine glimrende udsigter, var Felix dog, da han igen var kommet i orden i sin gamle bolig, straks betænkt på at begynde den tegneundervisning, hvoraf han hidtil for det meste havde levet. Tillige foresatte han sig at fuldende et arbejde, der ved hans landrejse var blevet afbrudt, og hvorom han i lyse øjeblikke selv havde den bedste formening, mens en mismodig stemning ofte igen var i stand til at sætte ham i hovedet, at der ikke kunne tænkes noget slettere. Det var et kobberstik efter et billede på Kunstkammeret, af en hollandsk maler. Det fremstillede en af hine scener af det lavere folkeliv,

der, fulde af djærv kraft og skalkagtigt lune, ved så mangen dygtig kunstners pensel træder os i møde med stående sandhed og altid er så tillokkende. Han havde anvendt sine bedste kræfter og den ham størstmulige flid derpå, og besluttede nu, når det om ikke lang tid var færdigt, at sende gehejmeråd Melting et af de første og bedste aftryk, *avant la lettre*. Det skulle være en påmindelse: og den syntes virkelig at være fornøden. Thi der gik otte dage efter hjemkomsten til byen, der gik fjorten dage, ja næsten en hel måned var forløbet, og endnu hørte Felix intet fra sin gamle velynder, og han begyndte at blive ængstelig og urolig for sine skinnende sæbebobler. Det hjalp ikke, at han i sine mange ensomme timer søgte at styrke og befæste troen på den herlighed, som skulle komme; det hjalp ikke, at han idelig gentog sig excellencens sidste fortryllende ord, især denne mærkelige, betydningsfulde sætning: "Jeg vil slynge et bånd om os så fast og stærkt, at intet i verden så let skal kunne adskille os." Intet mægtede at dæmpe den pinlige uro, som gehejmeråd Meltings tavshed uafladeligt vakte i hans sjæl, han havde møje med at styre sin utålmodighed, og måtte anvende al sin kraft for at kunne vedblive sit arbejde.

9

En morgenstund sad Felix just således tankefuld og adspredt i sit lille værelse. Han havde lagt gravstikken fra sig og stirrede med korslagte arme ud ad det halvt tildækkede vindue op mod det stykke af den blå himmel, som han kunne skimte, da det i det samme bankede på. Døren åbnedes, og Hans Velærværdighed hr. pastor Petersen skød sin velnærede personlighed indenfor og trådte med smilende ansigt, men ganske forpustet hen til ham.

"Her har De mig, højstærede!" sagde han stønnende, idet han lod sig synke ned på en rørstol, så den knagede, "her er jeg, som jeg lovede Dem! Men – det var dog en forfærdelig hob trappetrin, jeg måtte trampe op ad, for at nyde den glæde og ære at se højstærede. Min forrige nabopræst, magister Hartman, ville have sammenlignet den med Jakobs himmelstige, – ja, for det var en meget lystig patron! – Ja jeg har såmæn, med skam at tale, alt været her et par ugers tid, men jeg har desværre været forhindret fra tidligere at opsøge Dem. Her til byen kom jeg, som De kan begribe, ikke alene; men jeg frygter for, ja, jeg er næsten vis på, at jeg kommer til at rejse alene hjem."

"Hvorledes? jeg forstår Dem ikke!" sagde Felix adspredt.

"Ih, jeg sagde Dem jo dog, højstærede! sidst da vi taltes ved, – den dag, da De mødte ham, Siller, som havde været inde i præstegården – – ak ja, den Siller! det skind! Jeg må dog sige, jeg har ondt af ham, – hm! – Nej –, hvad jeg ville sige: De husker jo nok, at jeg alt dengang havde besluttet at bringe min

stakkels, syge Felicia herind og få hende på hospitalet. Alle mennesker rådede mig dertil, og jeg ville da så gerne gøre, hvad der kunne gøres til hendes lindring; for om egentlig helbredelse, vidste jeg, kunne her ikke være tale. Så lånte jeg da en karosse af greven, som ret er en rar, velsignet herre, og fik hende da, vel indpakket i sengeklæder, ret lempeligt og bekvemt herind. Ved professor C–s godhed havde jeg beredt hende plads, og nu ligger hun derude. Men – var det nu rejsens besværlighed, som hun ikke har kunnet tåle, eller havde Gud allerede besluttet at tage hende til sig, nok er det, hendes tilstand har efter lægernes skøn i så høj grad forværret sig, at man hvert øjeblik kan vente opløsningens time. Nu har jeg fra *hende* til Dem en bøn, med hvilken jeg forener min egen. De ved selv og mindes vel nok, hvor usigelig glad og oplivet hun var histude de enkelte øjeblikke, da hun med fuld bevidsthed kunne se Dem sidde ved hendes smertensleje. Ja, det var sært forunderligt, hvor meget hun holdt af Dem! Nu ville hun så inderligt gerne se Dem igen, blot én eneste gang se Dem, inden hun går bort herfra. Det kan De da ikke nægte hende? Vel?"

Felix så ved denne anmodning halvt ærgerlig og forlegen på præsten og fremstammede nogle intetsigende udflugter; men denne bad så bønligt og overtalte så varmt, at det dog til sidst lykkedes ham at overvinde den unge herres ladhed eller rettere den modbydelighed, han følte ved at træde et dødsleje nær.

"Men jeg frygter for, at det har hastværk, højstærede!" vedblev præsten, lidt forstemt ved hans nølen. "Kære! Dersom De vidste, hvad Hans Excellence gehejmeråd Melting meddelte mig, da han i går lod mig kalde til sig, så tror jeg ikke, De ville tage i betænkning – –"

Gehejmerådens navn virkede på kunstneren som en trylleformel. Han så med store øjne og oprømt ansigt på præsten, tog sin frakke og hat og sagde: "Nu er jeg færdig! – Nå, hvad var det så, gehejmeråden fortalte Dem?"

"Kom, kom! lad os gå!" afbrød præsten ham hurtigt; "ja, hvad han sagde mig, det tør jeg endnu ikke åbenbare. Det er mig forbudt; og det kunne også let blive til uoprettelig skade for hende, – hvad jeg ville sige, for Dem – Nej vist ikke! De må ikke friste mig! Kom nu, lad os gå!"

På gaden begyndte den forstemning, som Felix ved sin opførsel havde frembragt i præstens sind, lidt efter lidt at forsvinde, og mens de langsomt vandrede den lange vej til hospitalet, gjorde præsten sig lystig over adskillige genstande, der kom ham for øje, og Felix, mørk og indesluttet i sig selv, lod ved sin tavshed hans snaksomheds strøm frit løb.

"Her er dog en Guds velsignelse af kønne fruenspersoner i denne gode stad! Vimser de ikke, min sandten, gade op og gade ned, så man er færdig at løbe én overende ved hvert skridt, man tager. Og pæne er de! Kun skade, næsten ingen af dem kan gå rigtigt! Ind til bens, vraltende, slæbende, hoppende, svinkende, – og store brede, flade fødder, samt elefantsmalben har nu de fleste! De går næsten, som om de slet ingen kraft havde i hofterne. Ja, herregud! hofter har de da heller ikke meget af – at sige naturlige – så vidt man kan skønne. – Jeg skulle rigtignok ikke selv, som min forrige nabopræst magister Hartman gjorde, driste mig til at vise dem, hvorledes de burde bruge deres ben. Ja, det var en snurrig fætter, den gode magister! Han prædikede engang om Mariæ besøgelse, Lucæ evangelium, 1. kapitel, 39. vers. Ah, ja det kender De nok; der er gjort så mange dejlige

billeder over den begivenhed. Nå, nu ville den gode magister i sin begejstring ret gøre sine tilhørerinder begribeligt, hvorledes Maria var gået hen ad bjergene. "Hun gik *hastelig*", står der, kære børn! Hun gik ikke som købstedfrøkenerne svinkende, svajende; hun gik ikke heller som I her i vor by trampende, stampende. Nej, hun gik *hasteligt*! Hvis jeg var nede på kirkegulvet, skulle jeg nok vise jer, hvordan hun gik!"

Under dette og andre lignende udbrud af præstens lune, hvorved Felix stadig holdt sig tavs, var de i B–gade kommet hospitalet så nær, at de kunne øjne porten. Da så de Siller blive lukket ud derfra, han gik langsomt, med blottet hoved hen ad fortovet, øjnene var fæstede på jorden, og han knugede hatten med begge hænder mod brystet, som om han bad en bøn. Bleg og med tårefyldte øjne kom han dem i møde.

"Stakkel!" hviskede præsten, "nu har han været derinde og – –"

"Hvorledes?" udbrød Felix forundret, "har han været derinde hos –?"

"Ja vist har han været derinde!" svarede præsten hurtigt, "hvorfor skulle han ikke – – dog spørg ikke! Bi, til vi ses hos Hans Excellence. Min mund er lukket!"

Da de nærmede sig Siller, slog denne øjnene op og stirrede forvirret på dem, som vågnede han af en drøm. Gamle sagn fortæller, at de dødelige, som værdigedes at skue det himmelske i umiddelbar nærhed, lang tid derefter på deres ansigt bærer ligesom en synlig afglans af den evige herlighed. En sådan vidunderlig, livsalig klarhed syntes at omstråle Sillers vemodige, blege ansigt, og at lyse ud af hans tårefyldte øjne. Han standsede foran præsten og Felix, rettede sig i hele sin

højde og drog vejret dybt, sundt og let, som om et bjerg var faldet fra hans hjerte. Han lagde hånden på sit bryst og sagde med højtidelig, men sagte stemme:

"Gå ind, Felix! gå ind og se en engel! Og var De end nok så retfærdig og god, De må vandre bedre derfra. Gå, skynd Dem! Hvert minut er et tab!"

Tavs trykkede han præstens hånd og fortsatte derpå sin gang. De tvende andre herrer trådte ind i hospitalets gård, og lidt efter åbnedes den syges værelse for dem.

Det var en klar dag; solens stråler, dæmpede af grønne forhæng, skød gennem de høje vinduer og udbredte et mildt beroligende lys i det stille kammer. Den opvartende kone hviskede et par ord til præsten, som derpå satte sig på en stol, der stod ved sengen, mens Felix trådte nærmere og med korslagte arme tavs betragtede den syge. Hun syntes at ligge i en blid slummer, og det var tydeligt at se, at hun *hvilede*. Intet træk af smerte vansirede det ædle, blege åsyn; hendes to små hænder med de blegblå årer i den snehvide hud lå halvåbne på tæppet, og åndedrættet var svagt, men roligt.

Tavs og alvorlig havde Felix alt længe således stået, hensunket i beskuelsen; da åbnede hun med ét sine øjne, og hendes blik faldt ligesom instinktmæssigt på Felix.

Hendes stemme slumrede i hendes bryst; hun kunne ikke tale; men mat bevægede hun den ene hånd hen imod ham, et svagt smil dæmrede om hendes læber, og i de fugtigt glinsende, store blå øjne åbenbarede sig et udtryk så usigeligt, så mægtigt, at han ikke længere kunne modstå, men sank, overvældet af vemod og uforstået smerte, ned på knæ foran den lave seng, greb den syges venstre hånd, lagde sit ansigt på den og græd

bitterligt. Isen om hans hjerte syntes at smelte; hans hovmod syntes knust; det var, som om de bedre spirer i hans sjæl, halvt kvalte og visnede, nu på ny fik liv og grønnedes; han skammede sig ved sin usselhed; han gjorde hellige løfter i sit stille sind; og en ny, ædel kraft syntes at give hans forsætter styrke. Og dog – under dette indre mægtige omsving – indtrådte der øjeblikke, da han reflekterede, og endog beundrede sig selv i denne nye situation.

Han løftede sit hoved i vejret og så på Felicia. Hendes øjne hvilede ufravendt på ham. Der lå en hel verden af kærlighed i dette blik, et sådant, som det kun er forundt sådanne øjne at fæste på den elskede. Det var en kærlighed, ukrænket af lidenskab; en kærlighed, ren og skær som Himlen, hvorfra den stammer. Hun så på ham, men det var, som om han ikke kunne udholde denne glans. Han bøjede sit ansigt igen på hendes fine hånd og trykkede sine hede læber på den. Da følte han, at Felicia sagte lagde sin højre hånd på hans hoved og lod den hvile der. Alt var tavst og tyst omkring dem. Længe – længe lå han i denne stilling, hans stille tårer strømmede, ubevidst vandrede hans hjertes tanker en vej, de sjældent havde vandret. *Hendes* hånd hvilede endnu på hans hoved.

Endelig rejste han sig mat og drømmende. *Der* lå hun med et ubeskriveligt smil om læberne. Øjnene var lukkede. De åbnedes ikke mere.

Og han vidste ikke, ved hvis dødsleje han havde dvælet; men *hun* vidste, på hvis hoved hun havde nedbedet velsignelsen, – den eneste arv, det var hende forundt at efterlade ham. – –

Felicia var ført ud til kirkegården i landsbyen, og vinterstormen susede alt over hendes lille gravhøj.

Efter at have sendt sin søster det sidste farvel og dækket hendes støv, var præsten, på gehejmerådens anmodning, igen kommet ind til byen. Han besøgte straks Felix, hvem han traf i en stærkt bevæget stemning, i en næsten feberagtig spænding. Samme dag havde han nemlig sendt sit nu fuldførte arbejde til den gamle herre, og fra denne modtaget en meget venlig indbydelse til om aftenen. En lignende havde præsten fået.

10

Mens det udenfor regnede og sneede, og stormen fo'r susende gennem gaderne, hvor de fattige lygter snarere gjorde mørket bemærkeligt, end lyste for folk, lignede det indre af gehejmeråd Meltings bolig mere et forår end en vinterlejr. Den gamle herre yndede det teatralske; selv det daglige livs begivenheder lod han gerne træde frem i en mere pompøs form, end de egentlig trængte til. Denne aften glædede han sig nu til ligesom at spille et ophøjet fatums rolle, og der var rigeligt sørget for, at scenen kunne være forestillingen værdig. Hele den elegante etage var opvarmet og oplyst; man trådte overalt med velbehag på de bløde, brogede gulvtæpper og indåndede duften af en mængde blomster og træer, der i sirlige potter og baller var anbragt rundt omkring. Størstedelen af denne flor var en gave fra greven; og Victor Marteau havde selv måttet bringe disse sine plejebørn ind til hovedstaden. De tre tjenere var i gallalivré, papegøjens bur var skjult af en grøn silkehætte – kort, alt åndede en stille festlighed. På et bord stod to store billeder i forgyldte rammer, vendt mod væggen.

Hans Excellence selv, iført en sort husdragt, med en lille stjerne på brystet, gik op og ned ad gulvet i dagligstuen og drejede tankefuldt sin gyldne dåse mellem fingrene. En tjener meldte advokat Friland.

"Men Deres frue?" råbte gehejmeråden, der såre nødigt ville savne tilskuere ved sin soiré, hurtigt den indtrædende i møde.

"Johan havde befaling at bede hende først træde ind til frøkenen," svarede Friland smilende, "og dette faldt mig ret

bekvemt, da jeg endnu har adskilligt at meddele Deres Excellence!"

"Ja," sagde den gamle herre, "jeg havde nok ønsket det lidt før, – De ved, i aften –"

"De har ret," sagde advokaten hurtigt, "men der er intet forsømt. Alle invitationer er besørget i Deres navn, og de fornødne resterende oplysninger har vi endnu god tid til at udveksle. At jeg ikke har meddelt Dem fortsættelsen af Sillers selvbekendelser hvoraf jeg på landet læste en del for Dem, har jeg haft grunde til, som jeg en anden gang skal sige Dem. Af manuskriptet hørte De dog så meget, at det måtte være Dem klart, hvad hans lidenskab førte ham til. Han begik virkelig denne forbrydelse! Det er uhørt! De vil måske spørge, hvorledes sådant var muligt her i vort land? De har ret, det er højst mærkeligt, at det kunne ske; men vist er det, at det lykkedes ham. Jeg har selv set begge vielsesattester, begge udstedt samme dag. Ak, lidenskaben er så opfindsom! På én og samme dag lod han sig vie til de to unge piger, som ikke anede det rædsomme. Også her må man spørge: hvor var det muligt? Ja, var man overtroisk, så kunne man let falde på at antage, at onde dæmoniske magter også her havde drevet deres spil og hjulpet til at fremme en mørkets gerning. Med en troendes fulde overbevisning påstår også Siller selv, at hin gådefulde egenskab hos ham, nemlig at han var en dobbeltgænger, hvorpå han i manuskriptet anfører flere eksempler, netop på hin dag havde ytret sig og været medvirkende middel til at indhylle sagen i et tættere mørke. Kaptajn – oberst Braun skulle nemlig, efter hans påstand, i sit eget hus have set ham, siddende med en bog i hånden i et værelse, mens dog Siller på den tid, om

eftermiddagen, var en god fjerdingvej borte fra byen! Tillige indtraf der to omstændigheder, der ligesom arbejdede for ham. *For det første* kom den i hans optegnelser omtalte Berliner teolog, Jachheim, med hvem han i nærheden af M–m havde haft en duel, netop på den tid, da Siller gik i sin højeste ekstase, her igennem byen, for som gesandtskabspræst at begive sig til St–m; og denne fik Siller – Gud må vide hvorledes – bevæget til, i hotellet, hvor han var, at foretage den ene vielse; mens den anden samme dags eftermiddag fandt sted i det nærliggende Fr–gs kirke. Hertil kom *dernæst*, at Sillers gamle onkel, skolemesteren, som han også omtaler, nogen tid i forvejen var død, og havde efterladt søstersønnen en langt betydeligere formue, end man efter hans stilling skulle have ventet. Dette især gav den ulykkelige forblindede mod til at udføre sit rasende forehavende; han fik derved midler i hænde til, ifølge sin plan, at flygte bort til en fjern verdensdel, for der at skjule sig og sin brødes ofre for menneskers øjne og lovens straf!" –

"Forunderligt!" sagde gehejmeråden halvt sagte.

"Ja, og når man nu læser hans skrift," vedblev advokaten, "må man forbavses over den overtalende kraft, de snilde konsekvenser, de subtile sofisterier, hvormed han søger at besmykke denne sin gerning. Man kan heller ikke nægte, at det selskabelige livs alt for frie former og datidens åndsretning jo såvel må have understøttet ham i hans forehavende, som også indgivet ham en art af tro på det undskyldelige deri. De ville – med al afsky for tingen selv, dog ikke kunne nægte hans apologi en vis beundring!"

"Hvad siger De! Jeg gad dog nok vide –" udbrød gehejmeråden.

"De skal få det at se!" sagde advokaten og vedblev: "Siller er i fremstillingen i høj grad ridderlig, påtager sig al skyld og ansvar og ser op til sine elskerinder, som til to overjordiske væsener. Men – skønt han nu ikke med ét ord antyder sådant – så fremgår det dog soleklart af beretningen, hvor overhånds *naivt* de unge piger, hver i sin karakters medfør, er kommet ham i møde; *det* kan ikke være en følge af Sillers forfængelige indbildning eller et blændværk af hans lidenskab. Nej, det fremlyser tydeligt af begivenhederne selv, og jeg kan ikke nægte, at jo de gode unge damers – –"

"Ja, ja! javist!" sagde gehejmeråden halvt ironisk, halvt vemodigt smilende, "jeg vil gerne tro det! I *de* tider – og den gode oberst – wahrhaftig, ellers en brav soldat og en fortræffelig mand! – han var dog i visse punkter – ja, han var ofte meget uforsigtig, meget letsindig! Ak, jeg har jo kendt ham så nøje, vi var de bedste venner! Vi har tit og mange gange – – Nu, men børnene? Ja, den ene kender jeg, men pigebarnet? Den lille Annettes datter?"

"Også hende kender De og ser hende her i aften."

"Så har min anelse dog ikke bedraget mig! Altså en dobbelt glæde!" lagde den gamle herre til, som talte han til sig selv. "Ja, jeg husker det godt! Hun tog på landet, den stakkels lille Annette, for sit helbreds skyld. Man så hende aldrig mere!"

Advokaten fortsatte sit referat: "På min anmodning kom Siller til mig i formiddags; mine forsikringer om de fredeligste hensigter havde dog tildels beroliget ham; for uagtet han ytrer stor anger og fortrydelse, så mærker man dog hos ham en dødelig frygt for offentlig vanære og straf. Blandt flere oplysninger, han gav mig, forekom også følgende: Efter

dobbeltvielsen var der mellem de to kusiner opstået først en meget let forklarlig gensidig tilbageholdenhed, der lidt efter lidt næsten blev til, hvad man kalder et spændt forhold. Under denne stemning var det, i anledning af et portræt af Siller, hvilket nu er i præstens eje, kommet til et mere lidenskabeligt udbrud, der igen havde hidført en forsoning og en gensidig udveksling af den frygtelige hemmelighed. De ædle kvindesjæle fornægtede ikke deres natur; de forenede sig nu begge for at frelse den, de havde elsket. I et brev, som de begge havde underskrevet, erklærede de ham, at de aldrig ville se ham tiere, tilsagde ham en tilgivelse, og besvor ham, så sandt han elskede dem, at frelse sig og deres navne for straf og offentlig vanære ved en øjeblikkelig flugt. Var det, som han selv siger, fejhed, der ganske lod ham tabe hovedet, eller tænkte han på i fraværelsen at kunne forberede deres fælles flugt, nok er det, han adlød deres vilje og forsvandt her fra byen, hvilket han så meget lettere kunne iværksætte, som han alt forlængst var udtrådt af tjenesten. Hvor han kom hen, hvor han blev sindssyg, er ham ikke selv klart; men efter en længere omflakken fandt han sig helbredet, i den lille købstad her i landet, hvor han siden har ernæret sig ved sine hænders gerning, og hvorfra han af og til havde vovet sig til de egne, hvor han kunne håbe at se én eller anden af dem, der var hans hjerte så nær. – For ikke længe siden stod han ved fru Felicias dødsleje, og havde – som han udtrykte sig – ved en hellig håndspålæggelse erholdt tilgivelse og afløsning. Han var vemodigt stemt men rolig, og underkastede sig gerne enhver bestemmelse, som Deres Excellence ville tage med hensyn til hans og børnenes skæbne. Deres og min formodning om datteren, som støttede sig på de

af oberst Braun efterladte papirer, er fuldkommen rigtig. Og Siller er inderlig taknemlig for den glade fremtid, der åbner sig for dette elskværdige barn. Hvad De altså har besluttet at ordne i aften, vil vistnok blive til almindelig glæde og velsignelse. Selv må jeg takke Dem for, at De på en måde har gjort mig delagtig heri, ved i denne sag at benytte mine kræfter!"

"Min ven!" sagde gehejmeråden og trykkede advokatens hånd, "derom taler vi en anden gang. Det er mig, der skylder Dem tak; De har hjulpet mig til at opfylde de pligter, der pålå mig med hensyn til denne familie. Kun skade, at det så at sige kun ved en hændelse og så sent blev min lod at tage mig af sagen. Dog nu, Gud være lovet! nu ånder jeg alt friere," sagde gehejmeråden rørt og tog en pris.

11

Lidt efter lidt samledes selskabet. Pastor Petersen bragte jomfru Anne Marie; senere kom gartneren Victor Marteau. Gehejmeråden førte Anne Marie, der med al mulig frejdighed fandt sig i den fornemme mands courtoisi, til en sofa og tog selv plads på en stol hos hende; mens de andre hilste på fru Friland og den hvidklædte frøken Elisa, som i det samme trådte ind. Selskabets dæmpede stemme bevægede sig mest i erindringer fra sommeropholdet på landet og i beretninger om byens ulykkelige skæbne og gisninger om fremtiden.

Da åbnedes salens fløjdør med temmelig megen larm, og udenfor så man to herrer komplimentere hinanden; ingen ville være den første. Den ene stod der med et flovt, ærgerligt ansigt, bukkede og krammede sin hat; den anden gengældte hans buk rigeligt, men med et overgivent smil om munden. Endelig sagde denne: "Nå, i Guds velsignede navn! vil ikke De, så vil jeg!" og dermed trådte søofficeren ind, fulgt af hr. Felix.

Denne havde så sikkert håbet at gå til en *tête-à-tête* med den gamle Melting, og så sig nu ganske uformodet hensat i en kreds, hvis bestanddele endmere forøgede hans naturlige, pinlige forlegenhed. Med usikre skridt gik han hen over gulvet for at hilse på værten og damerne: undervejs mødte hans strejfende, ængstelige blik fru Frilands ironisk smilende ansigt. Blodet fo'r ham voldsomt til hjertet. Endelig havde han overstået hilsnernes kvaler og krøb bagved de andre hen i et vindue, hvor han ligesom søgte frelse hos præsten, der venligt og drøjt rystede hans hånd.

Gehejmeråden, som stod midt i stuen, lod sit blik glide rundt: da faldt hans øjne på de to billeder, som stod opstillet på bordet.

"Jeg må dog," udbrød han, "vise Dem, mine damer og herrer! et par foræringer, jeg nylig har fået, og som er mig meget kære!"

Han vendte det ene billede fra væggen. Et almindeligt udbrud af beundring lød fra alles læber; kun Felix stod som forstenet. Det var hans billede og dog ikke hans. Denne kraft og renhed i udførelsen, denne dristige føring af gravstikken, denne fuldendte sammensmeltning af alle partier havde han selv aldrig kunnet ane. For hans øje, der kunne originalen udenad i enhver detalje, i enhver farvetone og lysvirkning, var dette som et underværk.

"Det er sendt mig fra vor unge, tapre ven der," vedblev excellencen og så hen til løjtnanten, der med korslagte arme roligt stod og betragtede sit arbejde. "hvem skulle vel tro det, han har i sine fritimer dog virkeligt bragt det temmelig vidt, af en dilettant at være!"

Alle var enige i at rose billedet og udhæve de enkelte skønheder, og Felix rømmede sig og lavede sig just til også at sige noget, da gehejmeråden vendte det andet stykke om. Det var også et kobberstik, efter samme original som det foregående, udført af Felix. Men ak, forskellen var alt for stærkt fremtrædende! og den dybe tavshed, som alle iagttog, den forlegne spænding, der opstod i selskabet, var en mere sønderknusende kritik end en lydeligt udtalt dadel. Felix stod som på gløder; hans blik mødte atter uimodståeligt fru Frilands øjne, og hendes smil fo'r ham som et dolkestik gennem hjertet.

"Også et meget fortjenstligt arbejde," bemærkede gehejmeråden forbindtligt, "hvorfor jeg er Dem meget taknemmelig, min kære, unge ven! Det har været mig og må være enhver yderst interessant at kunne sammenholde disse to forskellige måder at opfatte ét og samme sujet på; og det har ret glædet mig på begge sider at have kunnet finde så meget skønt og godt."

Med disse ord vendte han hurtigt begge skilderierne mod væggen og gjorde derved på en måde ende på den stakkels kobberstikkers lidelser. Derpå stod han et øjeblik tavs, i tanker; fik ved en snild manøvre stillet sig omtrent i centrum af den halvcirkel, som selskabet just dannede, og, benyttende sig af den indtrådte pause, rømmede han sig, tog en pris og begyndte med megen højtidelighed:

"Mine venner! Først må jeg takke Dem alle, at De er kommet min opfordring i møde og har indfundet Dem her i aften. Jeg har sørget for, at vi kan være uforstyrrede. Hvad jeg har at meddele Dem, er vel en ejendom, der tilkommer de fleste blandt Dem, men som også bør indskrænke sig til denne kreds, en kreds, hvis medlemmer sammenholdes ved tråde, skønt disse for flere blandt dem" – her faldt gehejmerådens øjne tilfældigvis på Felix, hvis hjerte bankede af forventning – "endnu er usynlige. Tilfælde – hændelse – skæbne har lagt disse tråde i min hånd, og jeg føler mig højst lykkelig ved at kunne være den, der skal bringe orden og harmoni i det tilsyneladende forviklede, og jeg smigrer mig med det håb, at enhver af dem, jeg nu har i tanker, skal vandre herfra med et glad hjerte. Deres Velærværdighed hr. pastor Petersen!" vedblev han, tog præstens hånd og førte ham i paradeskridt hen til Anne Marie, "De

kender denne unge dame, at hun er en datter af Deres for længst bortgangne kusine, har De længe vidst. Jeg kan forestille mig Deres glæde, når jeg nu meddeler, at De også for verdens øjne tør anerkende et så elskværdigt væsen for Deres myndling!"

Den jævne, godmodige præst svarede intet på denne pyntelige tiltale, men tog Anne Maries hånd og trykkede den mellem begge sine med en gemytlig mine, som kunne sige: "Vi kender hinanden, her behøves ingen ord!"

Den gamle herre vendte sig til gartneren: "Hr. Victor Marteau! jeg har forskaffet mig den glæde at kunne være den første, der meddeler Dem, at De er blevet ansat som slotsgartner på F–borg. De vil der finde en virkekreds, som er Deres talenter værdig. – og nu," idet han så hen til den rødmende og forvirrede Anne Marie og lod sit blik et sekund hvile på søofficeren og sin niece, "nu tør jeg vel nok gå videre i vore bekendelser?"

Anne Marie slog øjnene ned; hun havde næsten tabt alt sit frejdige mod, og svarede kun med et næppe bemærkeligt nik.

"*Eh bien!*" vedblev excellencen, "må jeg da forestille det ærede selskab to par unge forlovede: hr. Victor Marteau og jomfru Anne Marie, og Holger Haller og min niece, Elisa! Gud velsigne jer, kære børn!" tilføjede han med bevæget stemme, idet han i vedbørlig form lagde deres hænder sammen.

De øvrige anbragte deres lykønskninger, og selv Felix havde så megen selvbeherskelse, at han kunne fremføre et par passende ord, der dog naturligvis ganske blev overhørt i den almindelige jubel.

Nu vendte husets herre sig da til sidst til den forulykkede kunstner og sagde til ham med en af rørelse bævende stemme: "Tro ikke, Felix! at jeg har glemt Dem! Jeg vil skænke Dem noget, hvorefter Deres for ømme følelser så åbne hjerte vist mangen gang har følt dyb længsel, – jeg vil åbne Dem en faders arme!"

Den gamle mand udtalte disse ord med megen varme, og han havde just antaget en så udtryksfuld, teatralsk stilling, som meget vel kunne fortolkes: *"Kom i mine arme!"* at Felix i den faste overbevisning, at hans højtflyvende forhåbninger nu endelig begyndte at blive til virkeligheder, hurtigt gjorde et par skridt fremad, ligesom for enten at kaste sig i gehejmerådens arme eller for hans fødder, da denne i det samme, forundret og med vidtåbnede øjne, lod armene synke og sagde i en ordinær hverdagstone: "Ja, bi lidt!" hvorpå han vendte sig bort og trådte ind i et tilstødende værelse.

Den unge mands bevægelse var ikke undgået de andres opmærksomhed, og mens dog de fleste lagde bånd på sig, mødte den ulykkelige Felix tredje gang fru Frilands hånlige smil.

Efter et par sekunders forløb åbnedes døren igen, og gehejmeråden trådte ind, førende ved hånden skrædderen, Heinrich Siller. Den sorte sørgedragt, som han bar, fremhævede hans bleghed og det lidende udtryk i hans ansigt; men hans fremtræden var rolig og fuld af anstand; det sås, at det ikke var ham uvant at bevæge sig i de finere selskabsformer.

"Her, min kære Felix! her er Deres fader!" sagde gehejmeråden, "og her, herr Siller! står Deres søn!"

Felix tav; blodet var nær ved at sprænge hans hjerte, det susede for hans øren, og loftet syntes at knuge på hans hoved. *Ét* ord – *ét* lille pust – og den glimrende sæbeboble, der længe havde været hans tankers liv, var forsvundet!

Det er oftere bemærket, at den mest forknytte karakter, den i de almindelige livsforhold mest umyndige og forsvarsløse ofte i den yderste nød, i den højeste fortvivlelse kan vinde en ellers usædvanlig styrke og forstå at rede for sig. Det indtraf her med Felix. Denne scene blev ham uudholdelig. Med en voldsom kraftanstrengelse ligesom trængte han det brusende blod tilbage, trak vejret dybt, hævede sit hoved, og, idet han trådte tilbage og med en håndbevægelse afviste enhver tilnærmelse, sagde han med fast og sikker stemme:

"Jeg kender ikke denne mand, som De kalder min fader. De forlanger formodentlig, at *blodets røst* skal tale i mit hjerte? Blodets røst tror jeg ikke på. Jeg kender ikke denne mand! Har han forskudt mig i min barndom, har han forladt mig i min ungdom? har han frivilligt forsømt sine pligter mod mig, eller har skæbnen tvunget ham til, hvad han har gjort? – jeg ved det ikke! Men jeg vil ikke kaste mig i hans arme, før jeg kender ham, og han mig. Deraf vil det afhænge, om jeg finder mig forpligtet til at være som hans søn; deraf vil det afhænge, om jeg finder mig foranlediget til at bringe Deres Excellence den tak, som jeg i dag nægter at udtale!"

Efter disse ord, bukkede han dybt for hele selskabet og skyndte sig at forlade værelset, da han især frygtede for, at den uhyre medlidenhed, han følte med sig selv, måske kunne afpresse ham tårer, til hvilke han nødigst ville have dette selskab til vidne.

Mens præsten ilede ud efter Felix for at sige ham et par beroligende ord, og fru Friland, frøkenen, Victor og løjtnanten havde trukket sig tilbage i et kabinet, stod gehejmeråden med åbne øjne og åben mund midt på gulvet og havde næsten tabt kontenancen. Dog fattede han sig snart; forestillingen var kun afbrudt, ikke endt.

Siller stod med foldede hænder og øjnene fæstet mod jorden; lidt fra ham stod Anne Marie og skjulte sit yndige ansigt i sit tørklæde. Gehejmeråden nærmede sig til dem, og spurgte med vemodig stemme:

"Siller! ved De, hvem De står så nær?"

"Ak ja, jeg ved det," svarede han sagte, "men hun? ved hun det? vil hun vide, hvem jeg er?"

"O, så gerne!" hulkede Anne Marie, og strakte hånden imod ham, "jeg ved det – jeg anede det –"

Sillers øjne strålede med nyt liv; han trådte hen til den unge pige, bøjede sig med anstand, greb hendes hånd og trykkede et mere ridderligt end faderligt kys på den. Derpå betragtede han hende med et udtryk af inderlig henrykkelse, og hviskede ved sig selv: "Ja, jeg kender disse træk!"

Anne Marie tog kærligt hans hånd, førte ham til en stol og satte sig hos ham. Victor kom til og tog også plads ved hans tide. I en dyb og stille samtale mellem de tre blev det afgjort, at Siller skulle bo hos dem, så snart de havde bygget deres egen arne i F–borg. Den praktisk dygtige og livlige franskmand vidste at hæve alle betænkeligheder, fjerne alle hindringer. Gehejmeråden, som ikke kunne modstå fristelsen, sluttede sig til denne lille kreds, og lovede personlig at opsøge Felix og på enhver måde forsøge at bringe ham til ræson.

Åndeløs og forpustet kom præsten tilbage. Han havde forgæves stræbt at indhente og standse Felix. Som en mynde var denne pilet over torvet; halvt ubevidst var han kommet hjem til sin ensomme, kolde bolig højt under taget; han stod nu der med den brændende pande trykket mod ruden, og stirrede ud i det natlige, sludfulde mørke, og sammenlignede med dette sin fremtid. I sammentrængt skare drog her hans livs gestalter, som i en troldlygte, forbi hans indre øje; her prøvede han sig selv og dømte; her følte han det retfærdige i skæbnens tugtelse; her nedsteg hans hjerte atter i den ydmyghed, hvori det ved hin dødsseng var blevet så blødt; her fornyede han sine bedre løfter og forsætter; og førend han sent om natten kastede sig på sit leje, havde han taget en fast beslutning.

Ved gehejmerådens souper, i den hyggelige, runde spisesal herskede en stille, men ikke ublandet glæde. Siller var tavs; det øvrige selskab kunne ej heller bringe liv ind i samtalen. Kun på pastor Petersen gjorde excellencens udsøgte køkken og fine vine nogen virkning, hvilken ytrede sig i adskillige pudsérlige indfald og anekdoter, som dog ingen uden tjenerne havde glæde af.

Næste morgen gik Felix ned til sin lille, trinde værtinde og friede formeligt til hende. Den gode kone blev slet ikke overrasket derved; hun tog det som noget, der forstod sig af sig selv, og rakte ham rolig, men med inderlig glæde sin buttede hånd. Derpå blev der ved frokosten, ved hvilken de var alene, aftalt det fornødne med hensyn til giftermålet og lagt planer for fremtiden. Samme formiddag forærede madame Farmer sin unge brudgom et stormægtigt, tykt guldur, med kæde og et læs

signeter, som alt havde tilhørt hendes første ægteherre, og vidste i det hele taget ikke alt det gode, hun jo ville gøre ham.

En måned efter forkyndte et slet vers i Adresseavisen herr Felix Sillers og enkemadame Ludmilla Farmers ægteforening.

Om "Episode af et familieliv"

Forfatter: Christian Winther (1796-1876).
Org.udgave: *En Episode af et Familieliv.* I samlingen *Nye Digtninger, af Christian Winther*, C.A. Reitzel, København 1853.
Denne udgave baseret på: *Christian Winthers Samlede Digtninger.* Bind 8 og 9: *Fortællinger i Prosa*. C. A. Reitzels Forlag, København 1860.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter maleri af J. P. Møller (1783-1854): *Ulfeldt's Plads* (det nuværende Gråbrødretorv) *efter englændernes bombardement i september 1807* (1808).

ISBN 978-87-7628-086-4
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-305-7 (Ølstykke 2013).

www.ebib1800.dk

